

ਭਾਗ ਚੌਥਾ
ਫੁਟਕਲ ਸਾਖੀਆਂ
ਪੰਨਾ ੫੦੫ ਤੋਂ ੫੫੪ ਤਕ

❖ ਦੋ ਕਬੂਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ

ਇਕ ਮਹਾਤਮਾ ਪਾਸ ਦੋ ਆਦਮੀ ਸੇਵਕ ਬਣਨ ਲਈ ਆਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਕਬੂਤਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਿਹੜਾ ਕਬੂਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਲਿਆਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਲਾ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਪਰ ਮਾਰਨਾ ਉਥੇ ਹੀ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਨਾ ਵੇਖੇ। ਇਕ ਨੇ ਤਾਂ ਜਰਾ ਕੁ ਕੰਧ ਦੇ ਉਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਆਸਾ ਪਾਸਾ ਵੇਖ ਕੇ ਝੱਟ ਗਰਦਨ ਮਰੋੜ ਲਿਆਂਦੀ। ਦੂਜਾ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਫਿਰ ਗੁਫਾ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮਾਰਨ ਲਗਾ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਉਂ ਸੋਚ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੂਤਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਗਰਦਨ ਮਰੋੜਨ ਲਗਾ ਤਾਂ ਵੀਚਾਰ ਫੁਰੀ ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਇਥੋਂ ਮਰੋੜ ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜਿਉਂਦਾ ਕਬੂਤਰ ਹੀ ਮਹਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਐਸੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਨਾ ਦੇਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਆ ਲਓ ਆਪਣਾ ਕਬੂਤਰ। ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਚੇਲਾ ਬਣਾਓ ਚਾਹੇ ਨਾ ਬਣਾਓ। ਜਿਸਨੇ ਕੰਧ ਉਹਲੇ ਕਬੂਤਰ ਮਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਭਾਈ ਜਾਹ ਅੱਜ ਤੂੰ ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਗਰਦਨ ਮਰੋੜੀ ਹੈ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮਰੋੜੋਂਗਾ ਤੇਰਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਭੈ ਕਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਉਂਦਾ ਕਬੂਤਰ ਵਾਪਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਣ ਕੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣਾ ਚੇਲਾ ਬਣਾ ਲਿਆ।

❖ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਦਸਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣੇ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਪਟਿਆਲੇ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾ ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆਨੀ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰੇਲ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਹਸਤਾਖਰ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦਸਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕਲਪ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਪੁਰ ਤਿਆਰ ਹੋ। ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿਤ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਪੁਰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜਾਨਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਗੁਰੂ

ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨਗੇ। ਜਦੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੁੜ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਭੋਗ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰਾ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕਲਪ ਦਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤਾ ਜੋਰ ਪਾਉਣ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਪਰਖ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੋ ਵਜੇ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬਸਤਰ ਸਾਫ ਪਾ ਕੇ ਆ ਜਾਣਾ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਵਕਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਅਧੀਨਗੀ ਸਹਿਤ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਜੁੜਨਾ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਰਾਗੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉੱਪਲਹੇੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਰਾਗੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੂਪ ਸੱਚਖੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਭਿਜ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਆਪ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਦਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿਆਨੀ ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹਾਜਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ। ਐਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ ਉਹ ਆਪ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਰਨਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਐਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

❖ ਅਜਾਮਲ ਪਾਪੀ ਦਾ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਕਮਾਉਣ ਨਾਲ ਉਧਾਰ ਹੋਣਾ

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅਜਾਮਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ-ਅਜ-ਬ੍ਰਹਮਾਂ, ਕੰਨੇ ਵਿਚੋਂ ਐੜਾ ਲੈ ਕੇ ਅਮਲ-ਕਰਮ-ਕੰਮ ਭਾਵ ਜਿਸ ਦਾ ਕਰਮ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਮਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਕੇ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਵਿਦਵਾਨ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਾਮਲ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੁਟੀਆ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਅਜਾਮਲ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਬਲਕਿ ਬਾਹਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਆਇਆ ਕਰ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਮਲ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ

ਇਸ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਰੋਜ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚਲੇ ਰਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਅਜਾਮਲ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਜਾਮਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਜੋ ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਲੱਗ ਵੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਵਿੱਦਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਬਥੇਰਾ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਪੁੱਛਣਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਝੂਠ ਬੋਲ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਜਾਨਾ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਅਜਾਮਲ ਦੇ ਨੇੜ ਚੱਚਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਨੌਜਵਾਨ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਦਿਖਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੰਥਿਆ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕਦੀ ਨਾ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਇਕ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੰਨਿਆ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਚੋਰੀ ਵੇਸਵਾ ਪਾਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾ ਰੁਕਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪੰਡਿਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਦਾ ਵੇਸਵਾ ਗਮਨ ਵਾਲਾ ਔਗੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਭਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਅਜਾਮਲ ਅਤੇ ਵੇਸਵਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਜਾਮਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਧਨ, ਸੰਪਤੀ ਇਸ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸਰੀਰ ਤੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਬਸਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਜਾਮਲ ਤੇ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਕੁਟੀਆ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਵਾਸਤੇ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਛੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਜਾਮਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਜੀਵ ਹਿੰਸਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਤੇ ਘਰੋਂ ਨਾ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਅੱਜ ਆਪਾਂ ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਹੀ ਕਰੀਏ। ਤਦ ਇਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜੋ ਮਾਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਭੋਜਨ ਬਣਾ ਕੇ ਛਕਾਇਆ। ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਔਗੁਣ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂ ਪੰਡਿਤ ਤੋਂ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਉਧਾਰ ਕਰੋ। ਤਦ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੇ ਪੇਟ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਰੱਖੀਂ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਅਜਾਮਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਜਦੋਂ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਜਮ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਨਾਰਾਇਣ ਰੱਖਿਆ ਕਰੀਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ

ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਨਾਰਾਇਣ ਰੱਖਿਆ ਕਰੀਂ, ਨਾਰਾਇਣ ਰੱਖਿਆ ਕਰੀਂ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਕੇ ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦਿੱਤਾ।

❖ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਰਾਜੇ ਪਾਸੋਂ ਪਟਰਾਣੀ ਅਤੇ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਤੋਹਫੇ ਮੰਗਵਾਉਣੇ ਪਰ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨਾ ਦੀ ਤਾਂਘ

ਇਕ ਰਾਜਾ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਟਰਾਣੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਰਾਜਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਜਾਕੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਇਥੇ ਵਧੀਆ ਵਧੀਆ ਸੁੰਦਰ ਵਸਤੂਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖਕੇ ਭੇਜੇ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਪਟਰਾਣੀ ਸਮੇਤ ਉਸੇ ਦੂਤ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧੀਆ ਤੋਹਫੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਹਿਰ ਕਰਕੇ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੱਤਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਮਤੀ ਤੋਹਫੇ ਖਰੀਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਾ ਉਸ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਲਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਨੌ ਲੱਖਾ ਹਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਪਟਰਾਣੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਤਾਂ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਵਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟਰਾਣੀ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਮੰਗੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਧਰ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟਰਾਣੀ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਸੁਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਦੁਖੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਮਹਿਲਾਂ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਆਓ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀਚਾਰਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਲਕ ਭਾਵ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਪਟਰਾਣੀ ਘਰੋਂ ਲੈਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸ ਕੰਮ ਦਾ।

ਇਹ ਸੋਚਕੇ ਰਾਜਾ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਪਟਰਾਣੀ ਵਲ ਆ ਗਿਆ। ਪਟਰਾਣੀ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜੋ ਸੁਖ ਮਿਲਣੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਆਪਣੀ ਗੋਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਹੁਣ ਦੁਖੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਗੋਲੀ ਹਰ ਵਾਰੀ ਪਟਰਾਣੀ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੀ। ਆਖਿਰ ਪਟਰਾਣੀ ਨੇ ਗੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਪਤਾ ਕਰ ਕਿ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਖੁਸ਼ ਕਿਉਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੋਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਰਾਣੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਨੌ ਲੱਖਾ ਹਾਰ ਹੈ ਉਸ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਟਰਾਣੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗੀ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨੌ ਲੱਖਾ ਹਾਰ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿਓ। ਦੂਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਪਟਰਾਣੀ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਨੌ ਲੱਖਾ ਹਾਰ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਮਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਟਰਾਣੀ ਨੇ ਫੇਰ ਗੋਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਪਤਾ ਮੰਗਵਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਦੁਖੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੋਲੀ ਨੇ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿਕੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਨੇ ਪਟਰਾਣੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਪਟਰਾਣੀ ਬਹੁਤ ਸੰਤਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਪਟਰਾਣੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸੌਂਕਣ ਨੂੰ ਕੀ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸੁਖੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹਮਾਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਹਾਲਤ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸੁਖ ਵੇਖਕੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਦੁਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੈ।

❖ ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਦਾ ਗੁਰੂ ਮਛਿੰਦਰ ਨਾਥ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕਰੌਂਚ ਦੀਪ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਬੈਠਕੇ ਪਾਰਬਤੀ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰ ਕਥਾ ਸੁਨਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਪਾਰਬਤੀ ਸੁਣਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਲਸ ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਸੁੱਤੀ ਉੱਠੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮੱਛ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਡੇ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਅਚੱਲ ਹੋਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਵਾ ਨੂੰ ਪਾਰਬਤੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕੇ ਹੇ ਭੋਲੇ ਨਾਥ ਜੀ ਇਹ ਮੱਛ ਕਿਉਂ ਅਚੱਲ ਹੋਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੱਛ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਚੰਚਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸੁਣਕੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਪਾਰਬਤੀ ਤੂੰ ਤਾਂ ਆਲਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮੱਛ ਨੇ ਕਥਾ ਸੁਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੰਚਲਤਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਅਚੱਲ ਹੋਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਧਾਂ ਦੇ ਪੀਰ, ਗੋਰਖਨਾਥ ਦਾ ਗੁਰੂ ਮਛਿੰਦਰ ਨਾਥ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਫੇਰ ਮੋਹਣੀ ਅਵਤਾਰ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਚਿੱਤ ਅਨਿਸਥਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਧਾਤੂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਮੱਛੀ ਨੇ ਨਿਗਲ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਛਿੰਦਰ ਨਾਥ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ)।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿੱਧਾਂ ਦਾ ਪੀਰ ਮਛਿੰਦਰ ਨਾਥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਸਰਵਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿੱਧ, ਪੀਰ, ਦੇਵਤੇ, ਨਾਥ ਭੀ ਸਾਰੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਸਰਵਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾ (ਮਹਾਤਮ) ਕਥਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਸਿੱਧ, ਪੀਰ, ਦੇਵਤਾ, ਨਾਥ ਆਦਿਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਰਵਣ ਸਿੱਧ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਿੱਧ ਬਣਨਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਪੀਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਕੇ ਸੁਣੇਗਾ ਉਹ ਪੀਰ ਬਣੇਗਾ। ਦੇਵਤਾ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਾਲਾ ਦੇਵਤਾ ਬਣੇਗਾ। ਨਾਥ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਾਲਾ ਨਾਥ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਸ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਨਾਮ ਦਾ ਸਰਵਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਸਰਵਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਧ, ਆਦਿਕ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਿਧਾਂ ਦਾ ਪੀਰ ਗੋਰਖਨਾਥ ਭੀ ਅਤੇ (ਸੁਰਿਨਾਥ) ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਨਾਥ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤ ਵਾ ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿਕ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

❖ ਨਾਮ ਸੁਨਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨਾਲ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਇੰਦਰ ਦਾ ਫਟਿਆ ਸਰੀਰ ਠੀਕ ਹੋਣਾ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ (ਪੀਰ) ਪੀੜਾਂ ਸਿਧ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ ਮਿਟ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ:- ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਥ ਇੰਦ੍ਰ ਨੂੰ ਗੋਤਮ ਰਿਖੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਹਿੱਲਿਆ ਦਾ ਸਤ ਤੋੜਨ ਕਰਕੇ ਰਿਖੀ ਤੋਂ ਸਰਾਪ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਜਾਹ ਤੂੰ ਇਕ ਭਗ ਬਦਲੇ ਆਇਆ ਹੈਂ, ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਗਾਂ ਹੋ ਜਾਣ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੜਾ ਰੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਆਈਆਂ ਫੁੱਟ ਗਈਆਂ ਕੋੜ੍ਹ ਦੀ ਨਿਆਈ ਜਖਮ ਹੋਕੇ ਖੂਨ ਵਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬਹੁਤ ਪੀੜਾ ਸਹਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਕਵਲਾਂ ਦੀ ਬਗੀਚੀ ਵਿਚ ਲੁਕ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਹੁਣ ਗਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਭਿਆਨਕ ਸਰੂਪ ਧਾਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹਸਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੰਦ੍ਰ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਨਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਕੇ ਇੰਦ੍ਰ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਾਉਣਾ ਕੀਤਾ। ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਣਨ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਗਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੇੜ੍ਹ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨੇ ਕਰਕੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਨਾਥ ਇੰਦ੍ਰ ਪੀੜਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਇਆ। ਸੋ ਜੇ ਜੇ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਨ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਸਿਧ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਉਮੈ

ਦੀ ਪੀੜ,ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੀ ਪੀੜ ਸਿਧ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਦੈਵੀ ਸੰਪਦਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਬਿਬੇਕੀ ਪੁਰਖ ਬਣ ਗਏ। ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਭੀ ਸਰੋਮਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

❖ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਬਾਲਮੀਕ ਬਟਵਾਰੇ ਦਾ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਬਣਨਾ

ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜਾ ਦੁਸ਼ਟਪੁਣਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਭੀ ਕੋਈ ਗਰੀਬ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਅਮੀਰ, ਰਾਹ ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਵੇਖਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਿਅਰਥ ਬੀਤਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੇਵਨੇਤ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਖ ਰਾਹ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਨੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਾਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਤਾਂ ਇੱਕ ਚਿੱਪੀ ਹੈ ਤੇ ਗੋਰੂ ਦੇ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਬਸਤਰ ਹਨ। ਇਹ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤੂੰਬੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਧੋਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪੇ ਸਵਾਰ ਲਵੇਗੀ, ਰੰਗ ਲਾਹ ਕੇ ਵਰਤ ਲਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਆ ਹੀ ਜਾਣਗੇ। ਜਦ ਬਾਲਮੀਕ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿ ਹੇ ਪੁਰਖੋ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਤੂੰ ਕੁਕਰਮ, ਪਾਪ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਜਮ ਰਾਜ ਦੇ ਡੰਡ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾਣਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਫਲ ਤੈਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਭੋਗਣਾ ਪਏਗਾ। ਜੇ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਕਹੇ ਉਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਜਾਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਛ ਆ। ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ। ਤਾਂ ਬਾਲਮੀਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਸਭ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਛੁਟਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਮਹਾਤਮਾ ਕਿਹਾ ਸਾਡਾ ਬਚਨ ਹੋਇਆ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ। ਤਾਂ ਬਾਲਮੀਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗਿਆ, ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਖੇ ਵੱਖ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਅੰਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋਗੇ। ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਪੋਸਿਆ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਿਆਹਿਆ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਬਾਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਬਾਹੁਣਾ ਕਰ। ਅਸੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਮਰਜੀ ਖੱਟ ਕਮਾ ਕੇ ਸਾਡੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ। ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਭੀ ਇਹੋ ਗੱਲ ਕਹੀ, ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲੜ ਲੱਗੀ ਹਾਂ। ਤੇਰਾ ਧਰਮ ਹੈ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਭੀ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਹੋ ਮੇਰੀ ਪਾਲਣਾ ਭੀ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪਾਪ ਕਰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਓ। ਅਸੀਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ। ਜਦੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਬਾਣਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹ ਗਏ। ਬਾਲਮੀਕ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮਹਾਤਮਾ ਪਾਸ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਚਰਨੀਂ ਪੈ ਕੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਹੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਮੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਨ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਿਅਰਥ ਹੀ ਬੀਤ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਭੀ ਰੱਖਯਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੋ ਮੇਰੀ

ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ। ਜਦ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ, ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਨੀਚ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਣ ਕੇ ਰਾਮ ਰਾਮ ਦੇ ਥਾਂ 'ਮਰਾ' 'ਮਰਾ' ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿਤਾ ਕਿ ਆਪੇ ਜਾਪ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ 'ਰਾਮ' 'ਰਾਮ' ਮੰਤ੍ਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਵਣ ਕਰਾ ਦਿਤੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਜਪਣ ਨਾਲ ਹੀ ਤੇਰਾ ਉਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਬਾਲਮੀਕ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਐਸਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਲਾਹੁਣ ਜੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮਹਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਵਜੋਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਯੱਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਨਿਓਂਦੇ ਦਿਤੇ। ਪਰ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸੱਦਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਰਿਖੀ, ਮੁਨੀ, ਮਹਾਤਮਾ ਭੋਜਨ ਖਾ ਚੁਕੇ ਤਾਂ ਯੱਗ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਘੰਟਾ ਨਾ ਖੜਕਿਆ। ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ, ਬਾਲਮੀਕ ਜੋ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੱਦਿਆ ਤਾਂ ਕਰਕੇ ਯੱਗ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਾਓ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਪਾਂਡਵ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਸੁਮੇਧ ਯੱਗ ਦਾ ਫਲ ਮੈਨੂੰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਚਲਦਾ ਹਾਂ। ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ ਕਿ ਸਾਥੋਂ ਤਾਂ ਇਕ ਯੱਗ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਜੱਗ ਦਾ ਫਲ ਕਿਥੋਂ ਦਈਏ। ਪਰ ਫੇਰ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਮਹਾਤਮਾਂ ਕੋਲ ਚਲਕੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਪੈਰ-ਪੈਰ ਤੇ ਅਸੁਮੇਧ ਯੱਗ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸੌ ਦਾ ਫਲ ਤੁਸੀਂ ਰੱਖ ਲਵੋ ਬਾਕੀ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੋ ਤੇ ਨਾਲ ਚਲੋ। ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਜਦੋਂ ਆਏ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਧੋਤੇ ਅਤੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਛਕਾਇਆ ਤਾਂ ਯੱਗ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ।

ਸੋ ਦੇਖ ਲਓ ਭਾਵੇਂ ਬਾਲਮੀਕ ਭੀਲਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮਿਆ, ਰਾਹੀ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਟਵਾਰੇ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਭਾਵੇਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਆਪ ਹਾਜਰ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦੇ ਯੱਗ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਯੱਗ ਸੰਪੂਰਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।

❖ ਭਾਈ ਅੱਡਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਰੰਗ ਜੀ ਦੀ ਸਖੀਆਂ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅੱਡਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਵਕਤ, ਰੰਗ ਜੀ ਨਾਮੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਦੀਆਂ ਸਰਦਾਰਨੀਆਂ ਰਥ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਥ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਇਆ। ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੱਡਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਰੰਗ ਜੀ ਸਰਦਾਰ ਦੀਆਂ ਸਰਦਾਰਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਥ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਡਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਹੱਸ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਰੰਗ ਜੀ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਸਰਦਾਰਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਬੈਠ ਕੇ ਆਏ ਹੋ। ਕਹਿੰਦੇ, ਹਾਂ ਜੀ! ਚਾਰ ਉਹ ਸਰਦਾਰਨੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮੈਂ ਵੀ

ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੀ ਸਖੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਡੋਲਿਆ, ਬੜਾ ਲਾਇਕ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਅੱਡਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਠੀਕ ਭਾਈ ਤੈਂ ਇਹ ਸਖੀ ਦਾ ਵੇਸ ਸੱਚ ਹੀ ਧਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਵੀਆਂ ਦੇ ਵੇਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਬੇਤੇ ਹਨ।

❖ ਜੱਟ ਦੇ ਕਬੀਰ ਬਣਨ ਦੀ

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਜਸ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਜੱਟ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਕਬੀਰ ਵਰਗਾ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਬਣਾਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਜਸ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਇਆ। ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਅੰਤਰਜਾਮਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਬੀਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਪਤਨੀ ਭਗਤਣੀ ਲੋਈ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, ਵੇਖ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਬੱਦਲ ਹਨ, ਕੋਠੇ ਦੇ ਪਰਨਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਲਉਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਮਿੱਟੀ ਲਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਕਤ ਬੱਦਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਫੇਰ ਭੀ ਲੋਈ ਜੀ ਭਗਤ ਜੀ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸਰ ਰੂਪ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਪਤੀ ਬ੍ਰਤਾ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰੱਪਕ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਆਈ। ਤਾਂ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਬਰੀਕ ਕਰ ਕੇ ਕਪੜ-ਛਾਣ ਕਰ। ਤਾਂ ਸਤਿ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕਿ ਕਪੜ-ਛਾਣ ਕਰ ਦਿਤੀ ਫੇਰ ਕਿਹਾ ਘਿਓ ਪਾ ਕੇ ਗੋਣਾ ਕਰ ਤਾਂ ਘਿਓ ਪਾ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਗੋ ਦਿਤੀ। ਫੇਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਨਾਲਾ ਲਿੱਪਣਾ ਕਰ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਤਿਲਕ ਕੇ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗੇ ਤਾਂ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਲਿਪ ਦਿਤਾ।

ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਜੱਟ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀਚਾਰਿਆ ਕਿ ਕਬੀਰ ਬਣਨਾ ਤਾਂ ਬੜੀ ਹੀ ਸੌਖੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀਏ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਹਨ। ਆਪਾਂ ਪਰਨਾਲਾ ਲਿੱਪਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਮਿੱਟੀ ਲਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਘਰ ਵਾਲੀ ਕਹਿੰਦੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਕਿੱਥੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਹੈਂ। ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਤੂੰ ਸਿਰ ਵਿਚ ਮਾਰਨੀ ਹੈ, ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ। ਤਾਂ ਮਿੰਨਤਾ ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਮੰਗਵਾਈ ਫੇਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਰੀਕ ਕਰਕੇ ਕਪੜ-ਛਾਣ ਕਰ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਤੂੰ ਕਮਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਵੀ ਕਪੜ-ਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿੰਨਤਾ ਕਰਕੇ ਜਿਉਂ ਤਿਉਂ ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਕਪੜ-ਛਾਣ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਫੇਰ ਜਿਮੀਦਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਘਿਓ ਪਾਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਣਾ ਕਰ। ਤਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਮਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗਲ ਮਰਵਾ ਕੇ ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਬਨ੍ਹਾ ਦਿਤਾ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਭਗਤ ਜੀ ਉਸ ਪਾਸ ਆਏ ਤਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਬਾਬਾ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡਾ, ਮੈਂ ਕਬੀਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਕਿਰਪਾ ਕਰ। ਤਾਂ ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਾਖੀ ਦੱਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਬੀਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਗਲ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁਡਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਝੂਠੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹੀ ਗੱਪਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

❖ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਸ਼ਾਹਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਚਰਖੜੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਭਾਈ ਸ਼ਾਹਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਹਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜੋ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਬੜਾ ਨਿਪੁੰਨ ਸੀ, ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਚਤੁਰ ਸੀ। ਕਾਜੀਆਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਐਸਾ ਚਤੁਰ ਆਦਮੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਮਜਹਬ ਵਲ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਿਤਾ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਬੇੜੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਬੰਦੀ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬੜੇ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਦੀਨ ਨਾ ਮੰਨੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਹਬਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨਾ ਹੈ ਯਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ, ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਮਝਿਆ ਜਿਹੜਾ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੰਨ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਆਖਿਆ, ਬਾਬਾ ਤੂੰ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਕੀ ਕਰੇਂਗਾ। ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਨਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਓ। ਸ਼ਾਹਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਵਿੱਲਾ ਹੋਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਗੱਜ ਕੇ ਉੱਤਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇਗਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਲੇਖ ਮਟੇਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇੜੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਮਾਰ ਕੇ ਪੂਰਾ ਲੇਖ ਹੀ ਮੇਟ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਲਓ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਜੋਰ ਲਾ ਲਓ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਕਾਜੀ ਮੁਲਾਣੇ ਜੋਰ ਲਾਕੇ ਹੰਭ ਗਏ। ਆਖੀਰ ਫਤਵਾ ਲਾਕੇ ਚਰਖੜੀ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਤੂੰਬਾ ਤੂੰਬਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਭਾਈ ਸ਼ਾਹਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹਾਰੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੂਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਅਮੋਲਕ ਹੈ।

❖ ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਸੂਰੀ ਬਣਨਾ

ਇਕ ਆਦਮੀ ਤੇ ਇਕ ਉਸ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਤੀਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸਨ। ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ ਲੱਕੜਾਂ ਆਦਿ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੇਚ ਕੇ ਉਸਦਾ ਅੰਨ ਆਦਿ ਲੈ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ

ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਵ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਕਰੋ, ਉਹ ਛੇਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰਵਾ ਲਇਓ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਏ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ਿਵ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਆ ਕੇ ਉਸ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਵਰੰਭੂ ਵਰ ਮੰਗ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਸਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸਰੀਰ ਨੌਜੁਵਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਥਾ ਅਸਤੂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਵਕਤ ਉਸ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਤਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਜਾ ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜਿਆ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਾ ਖੇਡਦਾ ਇਸ ਪਾਸੇ ਆ ਨਿਕਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਚਿੱਤ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਚੜ੍ਹਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਲ ਵਾਪਸ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਕ੍ਰੋਧ ਆਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਸਤਰੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਤੁਰ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਉਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਪੁਰਸ਼ਾ ਵਰ ਮੰਗ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਮੇਰੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸੂਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਉਸੇ ਵਕਤ ਘੋੜੇ ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੂਰੀ ਬਣ ਕੇ ਘੁਰ ਘੁਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਤਾਂ ਉਸ ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੰਗਲ ਦੀ ਬਲਾ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਰੂਪ ਵਟਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਛਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਘਬਰਾ ਕੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਸੁੱਟ ਦਿਤੀ ਤੇ ਘੁਰ ਘੁਰ ਕਰਦੀ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਪਾਸ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਉਸੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਵਾ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਬੱਚੇ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਂ ਤੂੰ ਵਰ ਮੰਗ, ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜੋ ਇੱਛਾ ਸੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਉਸੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਥਾ ਅਸਤੂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਉਹ ਸੂਰੀ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਰੂਪ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀ ਹੀ ਬਣ ਗਈ। ਤਿੰਨਾ ਨੇ ਵਰ ਭੀ ਮੰਗ ਲਏ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਭੀ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਈ।

(ਸੰਪੈ) ਬਿਭੂਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੂੰ (ਧਿਆਈਐ) ਧਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪੂਰਬਲੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਸੰਪੈ ਕਉ ਈਸਰ ਧਿਆਈਐ ॥ ਸੰਪੈ ਪੁਰਬ ਲਿਖੇ ਕੀ ਪਾਈਐ ॥

❖ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਦੁਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ

ਪਰਾਈ ਅਮਾਣ ਕਿਉ ਰਖੀਐ ਦਿਤੀ ਹੀ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥ ਆਦਿ ੧੨੪੯

ਇਕ ਜਿਮੀਦਾਰ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਲੱਤ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਲੰਗ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਜਮੀਨ ਉਪਰ ਬਿਨਾ ਆਸਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਟੇਢਾ ਤੁਰਨ ਕਰਕੇ ਪਿਠ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁੱਬ ਪੈ

ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਏ। ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰਾ ਲਈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਲੰਗੜੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਰੋਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਝੂਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗਾਵਾਂ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਨ ਤੋਂ ਹੱਟ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਕੋਈ ਸੰਤਾਨ ਨਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸੰਤਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਭਾਅ ਜੀ ਕਿਉਂ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਭਰਜਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਜੋ ਲੰਗੜਾ ਸੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਪੂ ਦੀ ਜਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ, ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਪੈਸਾ ਟਕਾ ਖਰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਤਾਹਨੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਹਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸੁਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰੋਂ ਦਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰੋਂ ਵੀ ਇਨਸਾਫ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਦੁਖ ਭਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇਰੇ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਤੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਨਾ ਦੇਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹਨੇਰ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਸੇਵਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਕ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲੈ ਲਿਆ। ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਤੇ ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੁਖੀ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਰਾਈ ਅਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੇਲ ਜੋਲ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਇਹ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਲੜਕੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਿਓਰ ਤੇ ਦਿਓਰਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾ ਦਿਤੀ। ਜੋ ਜਮੀਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਮੀਨ ਮੁੜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਖੋਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੱਕ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸਦਕਾ ਕਲੇਸ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗ ਗਿਆ।

❖ ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਦੀ

ਫਰੀਦਾ ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਿ ਗੁਸਾ ਮਨਿ ਨ ਹਢਾਇ ॥
ਦੇਹੀ ਰੋਗੁ ਨ ਲਗਈ ਪਲੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਪਾਇ ॥

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਨਾਉਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨੀਆਂ ਸਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਘੀ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਲੱਡੂ ਵਰਤਾਏ ਜਾਣ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਖੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਈਆਂ ਨੇ ਕੱਤਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇਸੀ ਘੀ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਛੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀਸ ਕੇ ਬੇਸਨ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਿਰਫ ਖੰਡ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਖੰਡ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਖੰਡ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਘੀ ਦੇ ਲੱਡੂ ਅਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਵਰਤਾਉਣੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਖੰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਖੰਡ ਆਪ ਜੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਟ ਤੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਉਹ ਦਿਓ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਖੰਡ ਦੇ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਹੈ! ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਇਕ ਛੁਟਾਕ ਵੀ ਖੰਡ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਸਿੰਘ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖੰਡ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਅਗੋਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਖੰਡ ਦੇ ਕੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਇਹੀ ਇਛਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਅਚਨਚੇਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਸਟੋਰ ਚੈੱਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟਾਕ ਵਿਚ ਖੰਡ ਵੀ ਘਟ ਸੀ ਤੇ ਰਕਮ ਵੀ ਘਟ ਸੀ। ਰਿਪੋਟ ਹੋਣ ਤੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਕੋਲ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਆਈ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਖੰਡ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਖਬਰ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਕ ਅਮੀਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਢਾਓ। ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਟ ਵਾਲੀ ਖੰਡ ਬਿਨਾ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ

ਰੇਟ ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨੀ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਰਕਮ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਇਹ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਜਮਾਨਤ ਹੋ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਬਣਦੀ ਰਕਮ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਣਾ ਨਾ ਵਾਪਰਦਾ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਜਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਮਝਿਆ।

❖ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁੜ੍ਹ ਜਾਣਾ

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਈ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਗਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਮੱਝਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇਕ ਬੀਬੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੁੱਧ ਦੀ ਗੜਵੀ ਦੇ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਦੀ ਦੇ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨੁਹਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਰਚ ਵੱਧਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੀਬੀ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਲਗ ਪਈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਬੀਬੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਬੀਬੀ ਕੋਲੋਂ ਦੁੱਧ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਬੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਬੱਚੇ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਤੰਗ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਹੁਣ ਮੌਜਾਂ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ। ਫੇਰ ਵੀ ਪੈਸੇ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਦੀਆਂ ਹਨ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਘਟ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੋਚਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਸੋਨੇ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅੰਗੂਠੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀ ਉਂਗਲ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਹ ਬੀਬੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਡੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਨਹਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੀਬੀ ਨੇ ਨਦੀ ਵਿਚ ਅੰਗੂਠੀ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੰਗੂਠੀ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੀਬੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮਹਾਤਮਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੇਰੀ ਅੰਗੂਠੀ ਨਦੀ ਵਿਚੋਂ ਕਢਵਾ ਦਿਆਂਗੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੱਸ ਇਹ ਅੰਗੂਠੀ ਪੇਕਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਪੇਕਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ ਨਾ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾ ਕਿ ਬਣਾਈ ਸੀ ਸੱਚੀ ਗਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ

ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਅੰਗੂਠੀ ਪਾਣੀ ਨੇ ਰੱਖ ਲਈ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਤੇਰੀ ਲਾਜ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈਂ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਮਿਲਾਵਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਤੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕਿ ਬੀਬੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ ਤੇ ਦੁੱਧ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਵੇਚਦੀ ਰਹੀ। ਬਚੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਏ ਬੀਬੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੀ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਕਰਨਾ ਪਾਪ ਹੈ।

❖ ਹਠਯੋਗ ਨਾਲ ਮਨ ਵਾਸਨਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਨਹੀ ਦਸਵੈ ਦੁਆਰ ॥ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਆਵੈ ਮੂੜਾ ਵਾਰੇ ਵਾਰ ॥

ਆਦਿ ੧੧੬੯

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੋਪੜ ਨੇੜੇ ਰਸਤੇ ਉਪਰ ਇੱਕ ਜੋਗੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੈਠਾ ਬੈਠਾ ਖਿੜ ਖਿੜ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਹੱਸ ਪਏ ਹੋ। ਜੋਗੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਬੈਠਿਆ ਸਮਾਧੀ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾ ਦਾ ਨਾਚ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੱਚਦੀ ਹੋਈ ਵੇਸਵਾ ਦਾ ਨਾਲਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਹੱਸ ਪਈ ਮੇਰੀ ਵੀ ਹਾਸੀ ਆ ਗਈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜਾ ਓਏ ਕੋਹੜੀਆ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਕੀ ਖੇਹ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਰਿਆਸਤੀ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇੱਕ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋਗੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਜੀ ਹਾਂ। ਰਾਜਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦਿਖਾਓ। ਜੋਗੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜਿਹਾ ਘੋੜਾ ਤੇ ਜੋੜਾ ਦੇ ਦਿਓ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਾਸ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਵਿਖਾ। ਉਸ ਨੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਜੋੜੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾ ਲਏ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਇਆ। ਕਈ ਦਿਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੀਤ ਗਏ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਕੜਾਹਾ ਉਲਟਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਹਵਾ ਧੁੱਪ ਜਾਂ ਮੀਹ ਆਦਿ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਦੇਹੀ ਖਰਾਬ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਸ ਵਾਪਿਸ ਆਪਣੀ ਧੁਨੀ ਵਿਚ ਲਿਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕੜਾਹੇ ਨੂੰ ਖੜਕਾਏਗਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੜਾਹਾ ਉਲਟਾ ਕੇ ਪਰੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਪਰ ਇਹ ਜੋਗੀ ਸਵਾਸ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਇਆ। ਰਾਜਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਕੜਾਹੇ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਰਾਜ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਪੋਤਰਾ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਸਮਾ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਬਾਗ ਵਿਚ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਲਟਾ ਕੜਾਹਾ ਮਿਲਿਆ। ਕੜਾਹਾ ਸਿੱਧਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਥੱਲੇ ਜੋਗੀ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਇਹ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਵਾਸ ਵਾਪਿਸ ਕਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਸਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੱਖਣ ਅਤੇ ਕਸਤੂਰੀ ਮੰਗਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਮੱਖਣ ਅਤੇ ਕਸਤੂਰੀ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਸਵਾਸ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ “ਘੋੜਾ-ਜੋੜਾ ਜੋੜਾ-ਘੋੜਾ”। ਸਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਮੰਤਰ ਹੈ ਜੋਗੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘੋੜਾ ਅਤੇ ਜੋੜਾ ਦਿਉਂਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸ ਦਸਮ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮਨ ਵਿਚ ਸੰਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਵੇ। ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਕੇ ਵਾਸ਼ਨਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

❖ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਰੇ

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨਗਰ ਵਿਚ ਕਥਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਪੱਕ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਾਪੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਪੁਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ। ਕਥਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨਗਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨੌਜੁਆਨ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੇਸ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਪੁੱਤਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਬੱਚੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਖੇ ਮੇਰਾ ਪੇਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਘਰ ਵਾਲਾ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੇਸ ਕਟਵਾ ਲਏ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਕਥਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਗਏ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਸੱਸ ਤੇ ਸਹੁਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬਿਠਾਇਆ ਅਤੇ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਾਇਆ। ਫੇਰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਵਿੱਥਿਆ ਦੱਸੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਜੀਅ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਹੋਣ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਖੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਸਾਰੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਪੁਰ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚਲੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ

ਦੇ ਚਰਨ ਪਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਮੇਤ ਘਰ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਗਏ। ਉਸ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਬੀਬੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਠੜੀ ਦੀ ਕੱਚੀ ਕੰਧ ਵਿਚ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਆਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਆਲੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਗੋਰੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਗੋਰੇ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਟੋਪ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਇਹ ਫੋਟੋ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਬੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਖੇ ਇਹ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਆਰੀ ਸਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਮੇਲੇ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਫੋਟੋ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਫੋਟੋ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਫੋਟੋ ਪੇਕੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਆਈ ਸਾਂ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਇਹ ਫੋਟੋ ਆਪਣੇ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸ ਆਲੇ ਵਿਚ ਸਜਾ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੋਟੋ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪੁੱਤਰੀ ਤੂੰ ਇਹ ਫੋਟੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੀਝ ਨਾਲ ਵੇਖਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੇਰਾ ਬੱਚਾ ਤੇਰੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਪਲਦਾ ਸੀ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰੋਗ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਹ ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਦਾੜਾ ਵੀ ਮੁੰਨਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਰੀ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਹ ਰੋਗ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੁਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸੰਭਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ੨੦ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਹੀਂ ਸਵਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

❖ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਕੀੜੀ ਤੇ ਚੂਹੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਬਾਰੇ

ਇੱਕ ਘਰ ਵਿਚ ਦੋ ਭੈਣਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਵੱਡੀ ਛੋਟੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਘੱਟ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈਂ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਵੱਡੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਘੱਟ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈਂ। ਵੱਡੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈਂ ਤਾਂ ਕੰਮ ਘੱਟ ਕਰਦੀ ਹੈਂ ਤੇ ਵਿਗਾੜਦੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈਂ। ਛੋਟੀ ਵੱਡੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਵੱਡੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੀ ਠੀਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਛੋਟੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਨੁਕਸ ਹੀ ਕੱਢਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਬਹੁਤ ਚਤੁਰ ਚਲਾਕ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣ ਦਿੰਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਛੋਟੀ ਧੀ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਰੌਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਸੱਜਣ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਖੀ

ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕੀੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਚੂਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਕੀੜੀ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਨੂੰ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਖਿੱਡੀ ਹੋਈ ਖੰਡ ਨੂੰ ਚੁਗ ਕੇ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚੋਂ ਖੰਡ ਚੁਗ ਕੇ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਮੀਂਹ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਖੰਡ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਘੁਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚੋਂ ਖੰਡ ਚੁਗ-ਚੁਗ ਕੇ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਚੂਹੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬੋਰੀ ਵਿਚ ਪਈ ਖੰਡ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰਲਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕੀੜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਵੇਖ ਮੇਰੀ ਖੰਡ ਦੀ ਢੇਰੀ ਤੇਰੀ ਢੇਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਖੰਡ ਦੀ ਬੋਰੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ ਤੇ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਚੂਹੀ ਕੀੜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਹੁਣੇ ਦੱਸ ਕਿ ਮੇਰੀ ਢੇਰੀ ਵੱਡੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇਰੀ ਢੇਰੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਵੀ ਚੂਹੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਦੱਸੋ ਜੀ ਮੇਰੀ ਢੇਰੀ ਵੱਡੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀੜੀ ਦੀ ਢੇਰੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਸੱਜਣ ਨੇ ਬੜੀ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਉਪਰੰਤ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੀਂਹ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚੂਹੀ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਢੇਰੀ ਸਾਰੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਘੁਲ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਬੋਰੀ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ ਵੇਖੇਗਾ ਕਿ ਚੂਹੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੋਰੀ ਕੱਟ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਚੂਹੀ ਨੂੰ ਸਜਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਜਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਚੂਹੀ ਵਾਲੀ ਢੇਰੀ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਰੁੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੂਹੀ ਬੋਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀੜੀ ਮੀਂਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਈ ਖੰਡ ਦੀ ਢੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਚੂਹੀ ਬੋਲੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਲੇ ਹੋਏ ਹੋ। ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉਸ ਸੱਜਣ ਨੇ ਕੀੜੀ ਅਤੇ ਚੂਹੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਕੀੜੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਰੋ। ਚੂਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਚੂਹੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਤੀਜਾ ਮਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

❖ ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਬਾਰੇ

ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਕਹੇ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ, ਦੂਜਾ ਕਹੇ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਕਹੇ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕਹਿਣ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲੋ। ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਜਦ ਸ਼ਿਵ ਪਾਸ ਆਏ ਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਪਹਿਲੇ ਕਰ ਆਵੇ ਉਹੀ ਦੇਵਤਾ ਜਗਤ ਦਾ ਪੂਜਨੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਭ ਦੇਵਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨਾਂ ਤੇ ਅਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ ਤੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ

ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਕੋਈ ਸਰ੍ਹੋਂ ਤੇ ਕੋਈ ਤਿਲ ਆਦਿਕ ਸੁੱਟਦੇ ਗਏ। ਗਣੇਸ਼ ਵੀ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੀ ਅਸਮਝਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਤਾਂ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਾਰਬਤੀ ਪਾਸ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਚਰਨੀ ਆ ਪਿਆ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੇ ਮਾਤਾ ਮੇਰੀ ਲੱਜਿਆ ਤੈਨੂੰ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਦੌੜ ਗਏ ਹਨ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਮੁੜ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਪਾਰਬਤੀ ਨੇ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸਮਝ ਕੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਪੁੱਤਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪੀ ਜਾ ਤੇ ਇਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਦਾ ਜਾ ਨਾਲ ਚਾਵਲ ਸੁਟਦਾ ਜਾ। ਗਣੇਸ਼ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਹ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੇਵਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਤੱਕਿਆ ਕਿ ਗਣੇਸ਼ ਦਾ ਵਾਹਨ ਜੋ ਚੂਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਅੱਗੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਭੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਆਏ ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਧੀ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਕਰ ਆਏ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਣੇਸ਼ ਸਭ ਦਾ ਪੂਜਯ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਾਖੀ ਸ਼ਿਵ ਸੰਘਤਾ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ।

❖ ਤੇਲੀ ਅਤੇ ਕਾਜੀ ਦੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ

ਇਕ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਤੇਲੀ ਅਤੇ ਕਾਜੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਚਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਤੇਲੀ ਦੇ ਬਲਦ ਨੇ ਕਾਜੀ ਦੇ ਬਲਦ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਤੇਲੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜੇਕਰ ਬਲਦ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੜ ਪੈਣ ਤੇ ਇੱਕ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਦੋਨੋ ਪਸ਼ੂ ਹਨ ਇਸ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਜੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਬਲਦ ਨੇ ਤੇਲੀ ਦੇ ਬਲਦ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬਲਦ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਲੱਗਾ ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਓਇ ਮੁੰਡਿਆ ਔਹ ਲਾਲ ਕਤੇਬ ਫੜਾਵੀਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਐਵੇਂ ਮਨ ਦੇ ਫੁਰਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ:-

ਲਾਲ ਕਤੇਬ ਬਖਾਣੇ ਇਉਂ।
ਤੇਲੀ ਬਲਦ ਮਰਾਇਆ ਕਿਉਂ।
ਖਲ ਖੁਆਇ ਕੀਆ ਮੁਸਟੰਡ।
ਬਲਦ ਕਾ ਬਲਦ ਤੀਹ ਰੁਪੈ ਦੰਡ।

ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲਾਲ ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੇਲੀ ਦੇ ਬਲਦ ਨੇ ਕਾਜੀ ਦੇ ਬਲਦ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਲਦ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦੀ ਰੋਜਾਨਾ ਖਲ ਖੁਆ ਖੁਆ ਕੇ ਤਕੜਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਤਕੜਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਾਜੀ ਦੇ ਬਲਦ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਤੇਲੀ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਲਦ ਅਤੇ ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਕਾਜੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਬਲਦ ਨੇ ਤੇਲੀ ਦੇ ਬਲਦ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਜੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਲ ਕਤੇਬ ਖੋਲ ਕੇ ਆਖਿਆ:-

ਲਾਲ ਕਤੇਬ ਬਖਾਣੇ ਇਉਂ।

ਫੈਸਲਾ ਜਿਉਂ ਕਾ ਤਿਉਂ।

ਖਲ ਖੁਆਇ ਕੀਆ ਮੁਸਟੰਡ।

ਕਾਜੀ ਕੇ ਬਲਦ ਕਾ ਲੱਗਾ ਬਲਵੰਡ।

ਇਸਕੇ ਬਦਲੇ ਤੀਸ ਰੁਪਏ ਦੰਡ।

ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲਾਲ ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਲਦ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦੀ ਰੋਜਾਨਾ ਖਲ ਖੁਆ ਖੁਆ ਕੇ ਤਕੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਜੀ ਦੇ ਬਲਦ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਲ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤੇਲੀ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਦੇਵੇਗਾ।

❖ ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਲਿੱਦ ਖਾਣ ਦੀ

ਇੱਕ ਕੀੜੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਬਿਖਰੇ ਹੋਏ ਮਿੱਠੇ ਨੂੰ ਖਾਧਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਵਾਦ ਆਇਆ। ਉਸ ਕੀੜੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਮਿੱਠਾ ਖੁਆ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂ। ਇਸ ਕੀੜੀ ਨੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹਲਵਾਈ ਦੇ ਬਿਖਰੇ ਹੋਏ ਮਿੱਠੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਸਮਝਣ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸ ਕੀੜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਰੂਰ ਚਲੋ। ਕੀੜੀ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕਹਿਣ ਤੇ ਇਹ ਕੀੜੀਆਂ ਮੰਨ ਗਈਆਂ। ਬੜੀ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਲਿੱਦ ਖਾਂਦੀਆਂ ਖਾਂਦੀਆਂ ਮਿੱਠੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਖਰੀ ਹੋਈ ਖੰਡ ਚੁਗ ਲਈ ਤਾਂ ਇਸ ਕੀੜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮਿੱਠੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੁਆਦ ਹੈ, ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀੜੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕੀੜੀ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ। ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਈ, ਫੇਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਲਿੱਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੀੜੀ ਨੇ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿੱਦ ਕੱਢਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਆਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਫੇਰ ਇਸ ਕੀੜੀ ਨੇ ਬਾਕੀ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਖਰਿਆ ਮਿੱਠਾ ਖਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ, ਆਖਿਰ ਨੂੰ ਉਹ ਮੰਨ ਗਈਆਂ। ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕੀੜੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਖੂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਾਲ ਵਗਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ

ਕੀੜੀਆਂ ਉਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਾਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਸਾਫ ਕਰਵਾਏ ਫੇਰ ਉਸ ਮਿੱਠੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮਿਠਾ ਖਾਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਸਾਰੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਤੁਰੰਤ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਿੱਦ ਫਿੱਕੀ ਲੱਗਣ ਲਗ ਪਈ। ਜਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ ਲਿੱਦ ਖਾਣ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਉਸ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਸੋ ਪ੍ਰੇਮੀਓ ਜਿਵੇਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਲਿੱਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਦੇ ਨਹੀਂ ਉਦੋਂ ਤਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

❖ ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਟੱਬਰ

ਇਕ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਵਨੀ ਕਰ ਆ। ਛੋਟਾ ਲੜਕਾ ਉਥੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਨਾ ਆਈ। ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਵਾਪਿਸ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਵਾਪਿਸ ਆ ਕੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨੇ ਦਾ ਵਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਬੈਠ ਕੇ ਮੁੜ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਤਦ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਵਨੀ ਕਰ ਆ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਆਖਾਂ। ਤਾਂ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹੋਣਗੇ ਸੋ ਤੂੰ ਵੀ ਆਖ ਦਈਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚੰਗਾ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵੈਰੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਅਮਕਾ ਪੁਰਸ਼ ਮਰ ਗਿਆ। ਬੜਾ ਦੁਸ਼ਟ ਸੀ। ਉਹ ਲੜਕਾ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧੀ ਸੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਲਾ ਹੋਇਆ ਨੀਚ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਬੜਾ ਦੁਸ਼ਟ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਦਾ ਮਰਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧੀ ਮਰਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਕਰੋਧ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਕੀਤੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੇਰਾ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਵਗਾੜਿਆ ਸੀ। ਧੱਕੇ ਦੇ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਲੜਕਾ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾਈ। ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਐਸੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਸੋ ਤੂੰ ਭੀ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਦਈਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤਦ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਉਥੇ ਪੁੱਜਾ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਬਾਲਕ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਆਪ ਨੇ ਕਿਉਂ ਗੁੱਸਾ ਕੀਤਾ। ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਵੈਰੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਆਖਦੇ। ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਿਛਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਫ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਪੁੱਤਰ ਮੇਰੇ ਮੂਰਖ ਹਨ ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਮਰੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪ ਖੁਦ ਚੱਲ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ। ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਹੀ ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਹੈ।

❖ ਰਾਜਾ ਸਰਬਜੀਤ

ਇਕ ਰਾਜੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸਰਬਜੀਤ ਰਖਵਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸਰਬਜੀਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਪਰੰਤੂ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮਾਤਾ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਰਬਜੀਤ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਸੀ ਉਹ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਭ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਸਰਬਜੀਤ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਰਬਜੀਤ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਰਾਜ ਮਾਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੇ ਬੇਟਾ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਜੋ ਰਵਾਇਤਾਂ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਸਰਬਜੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹੇ ਬੇਟਾ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਕਰਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਰਬਜੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਜਿੱਤਣ ਕਰਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਸ਼ੱਤਰੂ ਜੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ ਆਦਿਕ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਕਰਕੇ ਪੁਰਸ਼ ਸ਼ੱਤਰੂ ਜੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇ ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਆਪ ਗੁੱਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਹੇ ਬੇਟਾ ਜੇ ਤੇਰਾ ਸ਼ਰੀਰ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੰਗਾ ਟੇਢਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਕੋਈ ਰੋਗ ਕਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਸ਼ਰੀਰ ਬਿਰਧ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਸਰੀਰ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੇਰੀਆਂ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤੇਰਾ ਮਨ ਭੀ ਤੇਰੇ ਵਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਤ ਹੀ ਮਨ ਤੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਤੂੰ ਸਰੀਰ, ਮਨ ਅਤੇ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮਨ ਅਤੇ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੋਗੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਭੀ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਬਜੀਤ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਾਂਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ।

ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ ॥ ਆਦਿ ੬

❖ ਕਬੀਰ ਦੀ ਰੀਸ

ਸੁਣਿ ਗਲਾ ਆਕਾਸ ਕੀ ਕੀਟਾ ਆਈ ਰੀਸ ॥

ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਪਾਈਐ ਕੂੜੀ ਕੂੜੈ ਠੀਸ ॥ ਆਦਿ ੭

ਕਬੀਰ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜਸ ਫੈਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਬੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਰੀਕ ਭਾਈ ਜੁਲਾਹਾ ਕਬੀਰ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਹੇ ਕਬੀਰ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਤੇਰਾ ਬੜਾ ਜਸ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਮੇਰੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਜਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੁਬਿਧਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਬੇ ਇਤਫਾਕੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸ ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਇਤਫਾਕ ਦਿਖਾ। ਕਬੀਰ ਨੇ ਉਸੀ ਵੇਲੇ ਲੋਈ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੱਚੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਲੇ ਲੈ ਆ। ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟ ਕੇ ਕੱਪੜ ਛਾਣ

ਕਰਕੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਤੇ ਘਿਉ ਮਿਲਾ ਕੇ ਗੋ ਦੇ। ਤਾਂ ਲੋਈ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰੋਂ ਮਿੱਟੀ ਲੈ ਆਈ। ਬਰੀਕ ਕਰਕੇ ਕੱਪੜ ਛਾਣ ਭੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਘਿਉ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਗੋ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਬੀਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਘਿਉ ਪਾ ਕੇ ਉਸੀ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਜਗਾ ਕੇ ਰੱਖ ਆ ਜਿੱਥੋਂ ਮਿੱਟੀ ਲਿਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਲੋਈ ਨੇ ਸਤਿ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਜੁਲਾਹਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗਾ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਖਾਲੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਕਰਤੱਬ ਕਰਾ ਲਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਭੀ ਬਹੁਤ ਜਸ ਫੈਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਅਰੀ ਜੁਲਾਹੀ ਬਾਹਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਕੱਚੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਲੇ ਲੈ ਆ ਤਾਂ ਜੁਲਾਹੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਦੀ ਜਨਾਨੀਆਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਤੂੰ ਤਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਹੈਂ ਤੂੰ ਭੱਜ ਕੇ ਲੈ ਆ। ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਜੁਲਾਹੀ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਦੇ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਲੈਣ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਰੋਂਦੀ ਚੀਕਦੀ ਜੁਲਾਹੀ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਲੇ ਲਿਆ ਕੇ ਜੁਲਾਹੇ ਅੱਗੇ ਕਰੋਧ ਨਾਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਫੇਰ ਕਿਹਾ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਬਰੀਕ ਕਰਕੇ ਕੱਪੜ ਛਾਣ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਜੁਲਾਹੀ ਬੋਲੀ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪੇ ਕੁੱਟ ਲੈ। ਤਾਂ ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਜੁਲਾਹੀ ਨੂੰ ਦੋ ਚਪੇੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਤੈਨੂੰ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਸੋਈ ਤੂੰ ਕਰੀ ਜਾ। ਰੋਂਦੀ ਕੁਰਲਾਂਦੀ ਜੁਲਾਹੀ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਕੱਪੜ ਛਾਣ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਜੁਲਾਹਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਘਿਉ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋ ਦੇ। ਇਸ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਜੁਲਾਹੀ ਨੇ ਹਾਲ ਪਾਹਰਿਆ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਭੂਤ ਚਿੰਬੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਘਿਉ ਪਾ ਕੇ ਗੁੰਨ ਦੇ ਐਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਧਰੋਂ ਜੁਲਾਹੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਰੋਧ ਵਧ ਗਿਆ ਤੇ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਜੁਲਾਹੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਸਚਮੁਚ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੂਤ ਵੜ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਕਾਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਭੂਤ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਲ ਮਿਰਚਾਂ ਲੈ ਆਉ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਮਿਰਚਾਂ ਲੈ ਆਇਆ। ਕਾਜੀ ਨੇ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਤੋਬਰਾ ਜੁਲਾਹੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਤਾਂ ਜੁਲਾਹਾ ਬੜਾ ਖਰੂਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਬਹੁਤ ਲੋਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਡੰਡ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਕਾਜੀ ਇਸ ਜੁਲਾਹੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਭੂਤਨਾ ਨਹੀਂ ਚਿੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ ਰੀਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੋ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਸਮਝਾ ਲਵਾਂਗਾ।

❖ ਗਿਆਨੀ ਨਿਰਅਕੰਸ਼

ਗਿਆਨ ਖੰਡ ਕਾ ਆਖਹੁ ਕਰਮੁ ॥ ਆਦਿ ੭

ਕਥਾ ਸੁਣੇ ਭਗਵਾਨ ਕੀ, ਛਾਡੇ ਸਭੀ ਵਿਕਾਰ ॥

ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਮਨ ਗਹੇ, ਹੋ ਜਾਏ ਨਿਸਤਾਰ ॥

ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਗੋਕਲ ਵਿੱਚ ਗੋਪੀਆਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜੋ ਆਪ ਦਾ ਗੁਰੂ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਰਿਖੀ ਹੈ ਤਿਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਬਹੁਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਜਮਨਾ ਦੇ ਪਾਰਲੇ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਾਰ ਕੈਸੇ ਜਾਈਏ। ਤਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਪਕੇ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਰਿਖੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਲੈ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਦਾ ਹੀ ਜਤੀ ਹੈ ਭਾਵ ਇਸਤਰੀ ਸਾਥ ਸਪਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇ ਦੇ। ਜਦੋਂ ਗੋਪੀਆਂ ਜਮਨਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਨਦੀ ਬਹੁਤ ਉੱਛਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਗੋਪੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਜੇ ਸਾਡਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਦਾ ਹੀ ਜਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇ ਦੇ। ਜਮਨਾ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹਥ ਭਰ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੋਪੀਆਂ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਅੱਗੇ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਰਿਖੀ ਜੀ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਗੋਪੀਆਂ ਨੇ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ, ਮੱਖਣ, ਪੇੜੇ ਆਦਿ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਰਿਖੀ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਖਾ ਲਿਆ। ਗੋਪੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਭੀ ਨਾ ਰੱਖਿਆ। ਤਦ ਗੋਪੀਆਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਚੱਲ ਪਈਆਂ। ਅੱਗੇ ਕੀ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਮਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਉੱਛਾਲੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਰਿਖੀ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਰਿਖੀ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੋਪੀਓਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਜਮਨਾ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਰਿਖੀ ਨਿਰ ਅਹਾਰੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਦੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਤਾਂ ਗੋਪੀਆਂ ਨੇ ਤੈਸੇ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤਦ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਗੋਡੇ ਗੋਡੇ ਹੋ ਗਈ। ਗੋਪੀਆਂ ਨਦੀ ਪਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੈਸੇ ਆਪ ਚੇਲੇ ਹੋ ਤੈਸੇ ਹੀ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਲੋਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪ ਨੂੰ ਜਮਨਾ ਜਤੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪੇੜੇ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਥਾਲ ਭਰੇ ਭਰਾਏ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖਾ ਲਏ ਤਿਸ ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਮਨਾ ਨੇ ਨਿਰ ਅਹਾਰੀ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਅਸਚਰਜ ਹੈ। ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਗੋਪੀਓਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਸ਼ਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਰੀੜਾ ਕਰਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਇਛਾਂ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਲੋਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਮਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੁਰਬਾਸ਼ਾ ਰਿਖੀ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਾਸ਼ਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫੁਰੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਭੋਜਨ ਛਕਾ ਜਾਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ ਹੈ। ਰਿਖੀ ਨੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਭੀ ਨਹੀਂ

ਛਕਿਆ। ਜੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਕਰਤਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਸੋ ਨਾ ਕੀਤੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਭੀ ਅਕਰਤਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਭੋਗਤਾ ਭੀ ਅਭੋਗਤਾ ਕਿਹਾ ਹੈ।

❖ ਮਨ ਅਪੁਨੇ ਤੇ ਬੁਰਾ ਮਿਟਾਨਾ

ਇਕ ਰਾਜਾ ਰੋਗ ਕਰਕੇ ਬੜਾ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਸੁਦਾਗਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਚੰਦਨ ਖਰੀਦ ਲੀਤਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੋਵੇਗਾ ਰਾਜਾ ਦੀ ਚਿਖਾ ਲਈ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਚੰਦਨ ਖਰੀਦਣਗੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਅਗਾਧ ਗਤੀ ਹੈ। ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜੇ ਦਾ ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੜੇ ਬੜੇ ਵੈਦ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਾਜੇ ਦੀ ਅਰੋਗਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਦਾਗਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਚੰਦਨ ਖਰੀਦਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਸਫਲ ਹੀ ਗਿਆ। ਪਰ ਏਹੀ ਬਾਰੰਬਾਰ ਮਨ ਵਿਚ ਚਿਤਵੇ ਕਿ ਰਾਜਾ ਛੇਤੀ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਚੰਦਨ ਛੇਤੀ ਵਿਕੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜਾ ਫਿਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸੁਦਾਗਰ ਦੇ ਮਕਾਨ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੰਦਰ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਇਹ ਮਕਾਨ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮਕਾਨ ਗਿਰਾ ਦੇਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਵਜ਼ੀਰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਫੇਰ ਰਾਜਾ ਉਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘਿਆ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਮਕਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਿਰਾਇਆ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੰਡ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ! ਹੁਣ ਗਿਰਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਫੇਰ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਰਾਜਾ ਬੜਾ ਧਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਸੁਦਾਗਰ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜਾ ਇਸਦੇ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਗਿਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਇਕਾਂਤ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਸੁਦਾਗਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਸਚ ਕਹੁ, ਰਾਜੇ ਦਾ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜਾ ਤੇਰੇ ਪਰ ਕਰੋਧਵਾਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਝੂਠ ਬੋਲੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਮਕਾਨ ਹੁਣੇ ਹੀ ਗਿਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਸੁਦਾਗਰ ਨੇ ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਵਜ਼ੀਰ ਜਦ ਰਾਜਾ ਸਖਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਚੰਦਨ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਚੰਦਨ ਖਰੀਦਣਗੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਹੁਣ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਨੇਤ ਨਾਲ ਰਾਜਾ ਅਰੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚੰਦਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਏਹੀ ਮਨ ਕਰਕੇ ਚਿਤਵਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜਾ ਛੇਤੀ ਮਰੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਚੰਦਨ ਵਿਕੇ ਉਸੀ ਸਮੇਂ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਧਨ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰਾ ਚੰਦਨ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਤਦੋਂ ਸੁਦਾਗਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜਾ ਦੇ ਮਰਨੇ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਫੇਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜਾ ਸੁਦਾਗਰ ਦੇ ਮਕਾਨ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਮਕਾਨ ਵੇਖ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਗਾ, ਹੇ ਵਜ਼ੀਰ! ਇਸ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਗਿਰਾਣਾ, ਤੈਨੇ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਿਰਾਇਆ। ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਇਸ ਮੰਦਰ

ਨੂੰ ਗਿਰਾ ਦੇਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਪਾਪ ਲਗਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਗਿਰਾਣਾ। ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ! ਜੇ ਮੰਦਰ ਗਿਰਾਨੇ ਵਾਲਾ ਸੰਕਲਪ ਸੀ ਸੋ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਹ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਗਿਰੇਗਾ। ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਜਦ ਸੁਦਾਗਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਟ ਸੰਕਲਪ ਸੀ, ਤਦ ਰਾਜਾ ਭੀ ਸੁਦਾਗਰ ਪਰ ਕਰੋਧਵਾਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸੁਦਾਗਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਦੁਸ਼ਟ ਸੰਕਲਪ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਦ ਰਾਜਾ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਿਆ।

❖ ਡੋਰਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ

ਇਕ ਡੋਰਿਆਂ ਦਾ ਕੁਟੰਬ ਸੀ ਭਾਵ ਸਾਰੇ ਹੀ ਡੋਰੇ ਸਨ ਉਸ ਕੁਟੰਬ ਵਿਚੋਂ ਪਿਉ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਤਿਸ ਦੀ ਪੈਲੀ ਨਾਲ ਸੜਕ ਸੀ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਉਸ ਲੜਕੇ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪੁਛਿਆ। ਉਸ ਲੜਕੇ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੈਲ ਕਿਥੋਂ ਲਏ ਹਨ ਤਾਂ ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਬਲਦ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਘਰ ਦਾ ਹੈ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹਾਸੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਦੋ ਡੰਡੇ ਲਗਾਏ ਅਤੇ ਆਪ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਦ ਫਿਰ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਰੋਟੀ ਲਿਆਈ ਤਦ ਲੜਕਾ ਆਪਣੀ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਗਾ, ਕਿ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੋਰੀ ਦਾ ਬਲਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਰੋਟੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਕਹਿਣ ਲਗੀ, ਤੇਰੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਪਕਾਉਣ ਕਰਕੇ ਦੇਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਸੋ ਆ ਕੇ ਸਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਗੀ ਜੋ ਤੂੰ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਤੇਰੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਅਜ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਸੋ ਆ ਕੇ ਲੜ ਪਈ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਵਾਨ ਵੱਟਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਨ ਮੋਟਾ ਹੈ, ਉਸ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਨੇ ਵਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਐਸਾ ਹੀ ਵੱਟਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਰੀਕ ਵਟਾਉਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਸਮ ਪਾਸੋਂ ਵਟਾ ਲੈ। ਐਸੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਡੋਰੇ ਸਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਬਾਤ ਕੋਈ ਨਾ ਸਮਝੇ।

❖ ਅਗਨੀ ਦਾਸ

ਇਕ ਨਗਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਇੱਕ ਮਹਾਤਮਾ ਆਣ ਕੇ ਉਤਰਿਆ। ਇਸ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਜਸ ਸਾਰੇ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਸੁਥਰੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀਤਲਾ ਦਾਸ ਹੈ। ਸੁਥਰੇ ਨੇ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੁਥਰਾ ਉਸ ਸੰਤ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਅਗਨੀ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਸੰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਰੇ ਭਾਈ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਲੰਗਰ

ਪੱਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਅਗਨੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਅਸਥਿਤ ਹਾਂ। ਫੇਰ ਸੁਥਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ ਆਪ ਜਰੂਰ ਹੀ ਦੇਵੋ। ਸੰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇੱਥੇ ਅਗਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਭਜਨ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਉ। ਫੇਰ ਸੁਥਰੇ ਨੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੰਤ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅਗਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਆਪ ਇੱਥੋਂ ਉਠ ਜਾਓ। ਸੰਤ ਸੀਤਲ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਰੋਧ ਆਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਪਿਓ ਦਾ ਨਗਰ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿਮਟਾ ਲੈ ਕੇ ਸੁਥਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਨਠਿਆ। ਪਰੰਤੂ ਸੁਥਰਾ ਨੱਸ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਅਗਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਭਾਂਬੜ ਮੱਚਦੇ ਹਨ। ਸੁਥਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸੀਤਲ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਤਾਂ ਅਗਨੀ ਦਾਸ ਨਿਕਲਿਆ।

❖ ਦੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ

ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਨੇ ਦੋ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਜਦ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਜਯ ਕਰਕੇ ਮੰਨਣਾ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਨੇ ਉਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸੁੱਚੇ ਰੁਮਾਲ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਕੇ ਚੌਂਕੀ ਉਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੂਧ ਦੀਪ ਵੀ ਕਰਿਆ ਕਰੇ। ਸੁਗੰਧੀ ਵਾਲੇ ਪੁਸ਼ਪ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਵੀ ਕਰਿਆ ਕਰੇ। ਪਰ ਜੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕਾਰਜ ਨੌਕਰ ਨੇ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਦੂਸਰੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਜੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਸਭ ਕੰਮ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਦ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨੌਕਰ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਸ ਨੌਕਰ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਭਾਵ ਸਭ ਕੰਮ ਠੀਕ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੌਕਰ ਤੇ ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੌਕਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਨ ਆਦਰ ਕੀਤਾ। ਦੂਸਰਾ ਨੌਕਰ ਜੋ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਚੌਂਕੀ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੇਵਲ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਉਸ ਉਤੇ ਅਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਉਸ ਨੌਕਰ ਤੇ ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਾਲ ਦਿੱਤਾ।

❖ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਤੇ ਰਾਜਾ ਭੋਜ

ਇਕ ਸਮੇਂ ਕਾਲੀਦਾਸ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਭਾਨਮਤੀ ਇਸ ਦੋਨੋਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜ ਪਈਆਂ। ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁਛ ਮੁਨਾਣੀ ਚਾਹਾਂ ਤਾਂ ਮੁਨਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਇੱਧਰੋਂ ਭਾਨਮਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਪਤੀ ਨਾਲੋਂ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਬਹੁਤ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗਧਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂ ਤਾਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੱਗਿਆ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਅੱਜ ਹੀ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਵਾਂਗੀਆਂ। ਐਸੀ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਾਰਤਾ ਕਰਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਾਨਮਤੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਡੱਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਪਿਆਰੀ ਤੂੰ ਕੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈਂ। ਭਾਨਮਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗਧਾ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਤੈਨੂੰ ਗਧਾ ਦਿਖਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਭਾਨਮਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦਿਖਾਉ ਕਿ ਉਹ ਗਧਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਰਾਜਾ ਆਪ ਹੀ ਗਧੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡਾ ਹੋ ਕੇ ਟੱਪਣ ਲੱਗਾ। ਭਾਨਮਤੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਬੈਠੀ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਗਧਾ ਬੋਲਦਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਫੇਰ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਗਧੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਣਕਿਆ ਤਾਂ ਰਾਣੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ। ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਖ ਰਾਣੀ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੈਸੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਰਾਜਾ ਹੋ ਕੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਗਧਾ ਬਣਿਆ ਹਾਂ। ਭਾਨਮਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਰਾਜਨ ਤੂੰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ ਹੈਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰੀਤੀ ਐਸੇ ਹੀ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਨੇ ਭੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁਨਾ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਇੱਧਰ ਜਦ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਲੀਦਾਸ ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਦੇ ਪਾਸ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਹੇ ਪਤੀਦੇਵ ਇਹ ਆਪ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸੂਲਾਂ ਵਾਂਗ ਦੁਖ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅੱਛਾ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਨਾਈ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੁਨਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਮੁਨਾ ਸੁੱਟੋ। ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਕੌਣ ਮੁੰਨੇ। ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹੀ ਮੁੰਨ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚੰਗਾ ਤੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਨੇ ਉਸਤਰਾ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛਾਂ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਦੇਖ ਪਿਆਰੀ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੈਸੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕਹਿਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਬਦਸ਼ਕਲ ਕਰਾ ਲਈ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਵੰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਮੇਰੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਾਨਮਤੀ ਨੇ ਭੀ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਨੂੰ ਗਧਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਦ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਕਾਲੀਦਾਸ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਨੇ ਕਾਲੀਦਾਸ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਬਦਸ਼ਕਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਤੀਰਥ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਮੁੰਡਨ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇ ਰਾਜਨ ਜਿਸ ਤੀਰਥ ਪਰ ਆਪ ਗਧਾ ਬਣ ਕੇ ਹਿਣਕੇ ਸੀ ਤਿਸ ਹੀ ਤੀਰਥ ਪਰ ਮੈਂ ਭੀ ਮੁੰਡਨ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ।

❖ ਮਾਇਆ ਦਾ ਚਲਿੱਤਰ

ਸਾਂਕਲ ਜੇਵਰੀ ਲੈ ਹੈ ਆਈ ॥ ਆਦਿ ੩੨੯

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮਾਇਆ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗਲ ਤੇ ਜੇਵਰੀ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਇੱਕ ਤਪੱਸਵੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਤਪੱਸਵੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦੇਵੀ ਇਹ

ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੰਗਲ ਤੇ ਜੇਵਰੀਆਂ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੋ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵਿਰਕਤ ਮਹਾਤਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਿਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੰਗਲ ਹਨ। ਜੋ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸੰਤ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜੇਵਰੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਤਪੱਸਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇਰੇ ਕਿਰੇ ਟੱਟੂ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਕੀ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਤਾਂ ਰੱਸੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਤਪੱਸਵੀ ਨੇ ਕਰੋਧ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਚਿਮਟਾ ਬੜੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ੧੨ ਸਾਲ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਹਨ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਛਲ ਸਕਦੀ ਹੈਂ। ਮਾਇਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮਾਇਆ ਸੁੰਦਰ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਤਪੱਸਵੀ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੇਵਣ ਲੱਗੀ। ਤਪੱਸਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਹੇ ਦੇਵੀ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਰੋਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿੱਛੜ ਗਈ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਦਇਆਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੋ। ਤਪੱਸਵੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦਇਆ ਆ ਗਈ। ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਾਇਆ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਆਪ ਮੇਰੀ ਉਂਗਲੀ ਪਕੜ ਲਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗਿੱਦੜ ਆਦਿ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤਪੱਸਵੀ ਨੇ ਉਂਗਲੀ ਪਕੜ ਲਈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅੱਗੇ ਗਏ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਦੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ। ਮਾਇਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਦੀ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦੇਵੋ। ਤਾਂ ਤਪੱਸਵੀ ਨੇ ਦਇਆ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਜਦ ਨਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਤਪੱਸਵੀ ਨੂੰ ਅੱਡੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਟੱਟੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਕਣ ਲੱਗੀ। ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਕਿਹਾ ਦੇਖ ਤਪੱਸਵੀ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਸੰਗਲੀ, ਜੇਵਰੀ ਅਤੇ ਰੱਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਟੱਟੂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਤਪੱਸਵੀ ਨੇ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਂ ਮਾਇਆ ਰਹੀ ਨਾ ਨਦੀ। ਤਪੱਸਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ।

❖ ਜੁਲਾਹੇ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ

ਇਹ ਰਸ ਛਾਡੇ ਉਹ ਰਸੁ ਆਵਾ ॥

ਉਹ ਰਸੁ ਪੀਆ ਇਹ ਰਸੁ ਨਹੀ ਭਾਵਾ ॥ ਆਦਿ-੩੪੨

ਇੱਕ ਜੁਲਾਹੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਧੀ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਘਰ ਦੂਜੀ ਜਿਮੀਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿਆਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਖਬਰ ਸਾਰ ਲੈ ਆਉ ਜੁਲਾਹਾ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਜਿਮੀਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਹੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਰਖਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਸ ਪਵਾਂਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਦਾ ਬੀਜ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਮੱਕੀ ਦੇ ਟਾਂਡੇ ਸੋਹਣੇ ਉਗੇ ਹਨ। ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਟਾਂਡੇ ਤਕੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਰਖਾ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਜੜ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਜ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਿਸਫਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਮੀਂਹ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਜੁਲਾਹਾ ਛੋਟੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਜੋ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਲੜਕੀ ਤੋਂ ਘਰ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਕੱਚੇ ਭਾਂਡੇ ਘੜ ਕੇ ਆਵਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਆਵੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਧਰੋਂ ਬੜੇ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵਰਖਾ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਜੜ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਜੇਕਰ ਵਰਖਾ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਸ ਜਾਵਾਂਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਵਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪਵੇ।

ਦੋਨਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜੁਲਾਹਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਜੁਲਾਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇਰੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਧੀ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਤੇਰੀ ਇੱਕ ਧੀ ਉੱਜੜ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਵਰਖਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਘੁਮਿਆਰ ਵਾਲੀ ਉੱਜੜ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਿਮੀਦਾਰ ਵਾਲੀ ਉੱਜੜ ਜਾਵੇਗੀ।

ਭਾਵ ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇ ਰਸ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਆਤਮ ਰਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

❖ ਥੰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਅਲੰਕਾਰ

ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਉ ਜੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰਾਜਨ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਬਣਵਾਉ ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਬੂਹਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬਣਵਾ ਦਿਤਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਾਰੀਗਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਮਕਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਥੰਮ ਹੀ ਥੰਮ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਜੋ ਮਕਾਨ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਇਸ ਮਕਾਨ ਅੰਦਰ ਨਿਵਾਸ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਆਪ ਨੇ ਦਰਵਾਜਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਰਵਾਜਾ ਭੰਨ ਵੀ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਥੰਮ ਹੀ ਥੰਮ ਹਨ। ਕਿਥੇ ਬੈਠਾਂਗੇ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਰਾਜਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾ ਤਾਂ ਬੂਹਾ ਹੀ ਬੰਦ ਹੈ। ਭਾਵ ਮਨ ਦਾ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਜੰਦਰਾ ਮੋਹ ਜਾਂ ਦੇਹ ਅਧਿਆਸ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦੇ ਤਖਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲੇ।

ਦੁਖੁ ਦਰਵਾਜਾ ਰੋਹੁ ਰਖਵਾਲਾ ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦੁਇ ਪਟ ਜੜੇ। ਆਦਿ-੮੭੭

ਅੰਦਰ ਰਸਾਂ ਕਸਾਂ ਦੇ ਫੁਰਨਿਆਂ ਰੂਪ ਥੰਮਲੇ ਉਸਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ (ਕਾਮਣਿ) ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਰਸ ਚੰਦਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਘੋੜੇ ਅਥਵਾ ਅਸਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਛਾ, ਸੋਹਣੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਸੇਜਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਨਿਵਾਸ ਮਿੱਠੇ ਭੋਜਨ ਤੇ

ਮਾਸ ਖਾਣ ਨਾਲ ਇਤਨੇ ਰਸਾਂ ਦੇ ਭੋਗਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਰਿਦਾ ਮੰਦਰ ਭਰਿਆ ਹੈ।
ਕਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋ ਸਕੇ।

ਰਸੁ ਸੁਇਨਾ ਰਸੁ ਰੁਪਾ ਕਾਮਣਿ ਰਸੁ ਪਰਮਲ ਕੀ ਵਾਸੁ ॥
ਰਸੁ ਘੋੜੇ ਰਸੁ ਸੇਜਾ ਮੰਦਰ ਰਸੁ ਮੀਠਾ ਰਸੁ ਮਾਸੁ ॥
ਏਤੇ ਰਸ ਸਰੀਰ ਕੇ ਖੈ ਘਟਿ ਨਾਮ ਨਿਵਾਸੁ ॥ ਆਦਿ-੧੫

ਤਥਾ - ਵਸਤੂ ਅੰਦਰਿ ਵਸਤੁ ਸਮਾਵੈ ਦੂਜੀ ਹੋਵੈ ਪਾਸਿ ॥ ਆਦਿ-੪੭੪
ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਚੀਜ ਤਾਂ ਹੀ ਪਵੇਗੀ ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਵਸਤੂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਜਾਵੇ।

ਸੋ:-

ਇਹ ਰਸ ਛਾਡੇ ਉਹ ਰਸੁ ਆਵਾ ॥
ਉਹ ਰਸੁ ਪੀਆ ਇਹ ਰਸ ਨਹੀ ਭਾਵਾ ॥ ਆਦਿ-੩੪੨

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਤਾਂ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਐਵੇਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ
ਜਨਮ ਨਾ ਗਵਾ।

❖ ਆਜੜੀ ਦੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਬਾਰੇ

ਇੱਕ ਆਜੜੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚਾਰਨ ਜਾਇਆ
ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਆਜੜੀ ਨੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ
ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਇਸ ਆਜੜੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾੜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ
ਆਉਣ। ਇਸ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਉਚੇ ਦਰਖਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਰੌਲਾ
ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਆ ਗਿਆ-ਸ਼ੇਰ ਆ ਗਿਆ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਚਾਰੇ
ਜਿਮੀਦਾਰ ਡੰਡੇ ਸੋਟੇ ਲੈ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਆਜੜੀ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਤੋਂ ਹੀਣਾਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ
ਦਰੱਖਤ ਪਰ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨੇ ਉਚੀ ਉਚੀ ਹੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕ ਇਸ ਦੀ
ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਫੇਰ ਇਸ ਨੇ ਉਚੇ
ਦਰਖਤ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਆ ਗਿਆ- ਸ਼ੇਰ ਆ
ਗਿਆ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਜਦੂਰ ਡੰਡੇ ਸੋਟੇ ਲੈ ਕੇ ਬੜੀ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਇਸ
ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਦੋਂ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗ
ਪਿਆ। ਇਹ ਮਜਦੂਰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਜਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਅਕਲ ਨੂੰ
ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਿਸ ਚਲੇ ਗਏ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਤੇ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੱਚੀ ਮੁਚੀ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ
ਆ ਗਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਦਰੱਖਤ ਤੇ
ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਸੱਚੀ

ਮੁੱਚੀ ਸ਼ੇਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦਾ ਰੌਲਾ ਸੁਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਆਇਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਮੂਰਖ ਆਜ਼ੜੀ ਝੂਠ ਹੀ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੇਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਸ਼ੇਰ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੇਰੇ ਸੱਚ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੂਰਖ ਆਜ਼ੜੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂਰਖ ਆਜ਼ੜੀ ਆਪਣੀ ਮੂਰਖਤਾਈ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਸੀ।

❖ ਨੌਕਰ ਦੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਬਾਰੇ

ਇੱਕ ਪਠਾਣ ਨੇ ਨੌਕਰ ਰੱਖਿਆ। ਨੌਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਵੇਲੇ ਰੋਟੀ ਖਾਇਆ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਠਾਣ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਐਬ ਤੇ ਨਹੀਂ। ਨੌਕਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਐਬ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ। ਪਠਾਣ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਨੌਕਰ ਨੇ ਪਠਾਣ ਦੇ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਵੇਲੇ ਰੋਟੀ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾ ਲੈਂਦਾ। ਪੰਜ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਪਠਾਣ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਦੂਰ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰ ਨੇ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੀਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਖਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅਮਕੇ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਲੈ ਲਉ ਅਤੇ ਖਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਛੇਤੀ ਚਲੇ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਵੀ ਉਦਾਸ ਹੈ। ਉਹ ਨੌਕਰ ਉਸ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਠਾਣ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਕੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਜਦ ਪਠਾਣ ਨੇ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛੀ ਤਾਂ ਨੌਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੱਤੀ ਮਰ ਗਈ ਹੈ ਹੋਰ ਸਭ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ। ਪਠਾਣ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕੁੱਤੀ ਕਿਵੇਂ ਮਰ ਗਈ ਹੈ। ਨੌਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਘੋੜੀ ਦੀ ਹੱਡੀ ਕੁੱਤੀ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਸੀ। ਪਠਾਣ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਘੋੜੀ ਕਿਵੇਂ ਮਰੀ। ਨੌਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬੀਵੀ ਦੀ ਕਬਰ ਲਈ ਇੱਟਾਂ ਢੋਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਹੁਤੇ ਬੋਝ ਕਰਕੇ ਮਰ ਗਈ ਹੈ। ਪਠਾਣ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬੀਵੀ ਕਿਵੇਂ ਮਰ ਗਈ। ਤਾਂ ਨੌਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਲ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ ਮਰ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪਠਾਣ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸਭ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੇਖ ਕੇ ਪਠਾਣ ਨੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਇਤਨਾ ਕੁਫਰ ਕਿਉਂ ਤੋਲਿਆ। ਨੌਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਨਾਬ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਇੱਕ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਕਰਾਂਗਾ। ਹੁਣ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ

ਇਕੱਠਾ ਝੂਠ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਨੌਕਰ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਫਸ ਗਿਆ ਤਿਵੇਂ ਮਨਮੁਖ ਆਪਣੇ ਝੂਠ ਵਿੱਚ ਆਪ ਹੀ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

❖ ਧਰੂ ਭਗਤ ਬਾਰੇ

ਧਰੂ ਭਗਤ ਉਤਾਨ ਪਾਦ ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਸੁਨੀਤੀ ਇਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਨੇਕ ਚਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਤਾਨ ਪਦ ਰਾਜੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਧਰੂ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਘੱਟ ਸੀ। ਧਰੂ ਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਸੁਰਚੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਧਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਲਕ ਧਰੂ ਹਸਦਾ ਖੇਡਦਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਸੁਰਚੀ ਨੇ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਬਹਿ ਸਕਦਾ। ਧਰੂ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਪਾਸ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬੱਚਾ ਅਸਾਂ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਲਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇ ਅਸਾਂ ਨੇ ਭਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਜਨ ਕਰਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਾਂ ਸੌ ਗਈ ਬਾਲਕ ਧਰੂ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨਾਰਦ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੇ ਬਾਲਕ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਧਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਭਜਨ ਕਰਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪੁੱਤਰ ਨਾਰਦ ਹੱਸ ਪਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜਾਹ ਓਏ ਬਾਲਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੌੜ ਜਾਹ ਐਵੇਂ ਕਿਤੇ ਸ਼ੇਰ ਬਘਿਆੜ ਖਾ ਜਾਣਗੇ। ਭਜਨ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਾ ਮਰੇਂਗਾ। ਉਥੇ ਤੈਨੂੰ ਰੋਟੀ ਕੌਣ ਖੁਆਏਗਾ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ।

ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਰਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾਰਦ ਨੇ ਕੀਤਾ ਧਰੂ ਡੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਮੈਂ ਜਰੂਰ ਭਜਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੀਂਹ ਹਨੇਰੀਆਂ ਆਈਆਂ ਪਰ ਬਾਲਕ ਧਰੂ ਦਾ ਮਨ ਨਾ ਡੋਲਿਆ। ਓੜਕ ਧਰੂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਖਸ਼ੇ। ਧਰੂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਖੋਲੀਆਂ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਬੱਚਾ ਬੱਸ ਕਰ। ਧਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਪਾਸ ਜਾਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕਠਨ ਤਪ ਤੋਂ ਹਟਾਂਗਾ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਘੱਟ ਹੈ ਤੇਰੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਧਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਧਰੂ ਦਾ ਹਠ ਵੇਖ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਧਰੂ ਜੀ ਹੁਣ ਮੰਗੋ। ਧਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ ਹਨ ਹੁਣ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਛਾ ਲੈ ਕੇ ਭਗਤੀ ਅਰੰਭ

ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਜ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਪਾਂਚ ਬਰਖ ਕੋ ਅਨਾਥੁ ਧਰੂ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਅਮਰ ਅਟਾਰੇ ॥ ਆਦਿ ੯੯੯

❖ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਭੀਲਣੀ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਣਾ

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਸਰਥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ੧੪ ਸਾਲ ਬਨਵਾਸ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੰਪਾਸਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਰਮ ਪੈ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਬਦਬੂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀ ਜੋ ਤਪੱਸਿਆ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਾਣੀ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਕਰਕੇ ਪੰਪਾਸਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਿਸ਼ੀ ਬਹੁਤ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗਏ ਤਾਂ ਮਤੰਗ ਰਿਸ਼ੀ ਆਦਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਂ। ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਜਲ ਸੁੱਧ ਕਰੋ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਇਹ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਜਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰਵੈਰ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਪਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰਿਸ਼ੀ ਚਰਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਪਾਓ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਆਪ ਰਾਵਣ ਨਾਲ ਵੈਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਜਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਬਚਨ ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੇ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੁੱਪ ਛਾ ਗਈ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਰਿਸ਼ੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਭੀਲਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਹੈ। ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਪੇਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਨਾ ਉਸ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀ ਅਜੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਉਸ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਭੀਲਣੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਇਸ ਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਬੇਰ ਪਏ ਸਨ। ਉਹ ਬੇਰ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ ਚਖ ਚਖ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖੱਟਾ ਬੇਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਇਹਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੇਰਾਂ ਨੂੰ ਭੋਗ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਪੰਪਾਸਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਮ ਪੈ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਬਦਬੂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਰਮ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਣ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਜੰਗਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਭੀਲਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੀਲਣੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋ ਪਈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਰੋਣ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ। ਫਿਰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਲੈ ਕੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਹਨੇਰੇ ਹਨੇਰੇ ਸੁੱਟ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਲੱਕੜਾਂ ਸੁੱਟਦੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਕੜ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਰਿਸ਼ੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੂੰ ਸ਼ੂਦਰ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਝਾੜੂ ਮੈਂ ਲਾਉਂਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਝਾੜੂ ਲਾਉਂਦੀ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਆਪ ਪਗਡੰਡੀ ਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ੂਦਰ ਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਾਂ। ਦੂਜਾ ਮੇਰਾ ਇਸਤਰੀ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਐਸੀ ਨਿਮਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਰੋਵਰ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਾਲਟੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਰ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰ ਦੇਵੋ ਜਲ ਸ਼ੁੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਭੀਲਣੀ ਨੇ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਜਲ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ।

❖ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਲੋਪਰ ਦੇ ਰੋਗ ਦੀ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਖੁੜ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੀਵਾਨ ਲਗਵਾ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸੂਏ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹਰੇ ਘਾਹ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਜਲੋਪਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਬਾਣੀ ਕੱਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਕਰਵਾਏ ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਸਨਾ ਕਰਕੇ ਤਨ ਮਨ ਪਲੀਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਗੁਰਮੁਖਾ ਇਉਂ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਨੇ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਜਲੋਪਰ, ਕੁਸ਼ਟ ਆਦਿ ਰੋਗ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਹਉਮੈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰੋਗ ਕੱਟ ਕੇ ਚੁਰਾਸੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ। ਭਾਈ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਰੋਗ ਬਿਨਾਂ ਦਵਾਈਓਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਲੱਭਦਾ ਲੱਭਦਾ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਆਇਆ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ

ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਰੋਗ ਬਿਨਾਂ ਦਵਾਈਓਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਕਿਹਾ ਬੱਸ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਕਹਿ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰੋਗ ਰਹਿਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੋਗੇ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਸੰਤ ਭਿਡਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਹੀ ਤੁਰ ਪਏ। ਪੇਟ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਸਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਉਚੀ ਅਵਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਖਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਪਸੀਨਾ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਤ੍ਰੇਹ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਝੱਟਪਟ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਬੈਠ ਕੇ ਪੀ ਲਿਆ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਤਾਰ ਵਾਂਗਰ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਬਿਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਪਕੜ ਗਈ। ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨੇ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਗਰ ਫੈਲ ਕੇ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੂਨ ਬਨਾਣੇ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਲਾਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨੇ ਇਲਾਜ ਕਰੀਏ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਜਾ ਕਰਕੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਕਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਤਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ। ਸੰਤਾਂ ਕਿਹਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਝੂਠ ਨਾ ਕਹੋ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ। ਦੋ ਵਾਰੀ ਸੂਆ ਲਾ ਕੇ ਬਾਲਟੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੱਢੀ। ਮਸਤੂਆਣੇ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਇਹ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਕਿਹਾ ਭਾਈ ਭਗਤੂ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੀਸਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਮੰਦ ਵਾਸ਼ਨਾ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਭੋਜਨ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਸੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵਾਂ। ਸਰੀਰ ਪਿਆ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰੰਤੂ ਅੰਤਹਿਕਰਨ ਰੋਗੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਦਰਾਂ ਫਰਵਰੀ ਸੰਨ ੧੯੩੦ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਬੋਪਾਰਾਇ ਵਿਖੇ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ।

❖ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ

ਭਿੰਡਰਾਂ ਨਗਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਮੋਗਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਿਮੀਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਏ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦਾਣੇ ਬੀਜੇ, ਵੱਢੇ ਅਤੇ ਕੱਢੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਟੇ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਦੇ ਸਨ। ਬੁਢਾਪੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਨਿਗਾ ਬੜੀ ਤੇਜ, ਦਾੜ੍ਹਾ ਚਿੱਟਾ, ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵਰਗੇ ਬਾਲ, ਪਗੜੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਸਾਦੀ ਗੋਲ, ਗਲ ਲੰਮੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਾਲੀ ਝੱਗੀ, ਤੇੜ ਕਛਹਿਰਾ, ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ। ਲਾਠੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ

ਰੱਖਦੇ। ਸਾਧੂ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹਿੰਦੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ। ਤਿੰਨੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠੀ ਸਨ। ਭਾਈ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਵੀ ਸਨ, ਭਾਈ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੂਰੇ ਸਤਿਸੰਗੀ ਸਨ ਜੋ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹੋਏ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਭਾਈ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਨੌਜੁਆਨੀ ਸਮੇਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ।

ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਜੋ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਛੱਲੀ, ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਗੰਨਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਪਰਾਏ ਹੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਪਰਾਏ ਹੱਕ ਨੂੰ ਉਹ ਜਹਿਰ ਸਮਾਨ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਖੇਤ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਾਣੇ ਤੇ ਨੀਰਾ ਵੰਡਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਦਾਣੇ ਤੇ ਨੀਰਾ ਅੱਧੇ ਅੱਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮਟਕਾ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੰਡ ਨੀਰੇ ਦੀ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਧ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਕਿ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕੋਈ ਛੱਲੀ ਜਾਂ ਸਿੱਟਾ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਖਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਡੰਗਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੂੰਹ ਪਾ ਛੱਡਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਮਟਕਾ ਅਤੇ ਨੀਰੇ ਦੀ ਪੰਡ ਉਸ ਦੇ ਮੁਜਰੇ ਹੈ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੨੫ ਪਾਠ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਂਦੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬੇ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਂਦੇ।

ਆਏ ਗਏ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੰਝ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਤਾੜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਜੋ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਪਾਂਧੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਮਤਾ ਸਾਧੂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਘਰ ਲਿਜਾਂਦੇ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ। ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਸੁਣਦੇ ਸੁਣਾਂਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਜਰੂਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਜਾਂਦੇ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਰਸਤੇ ਤੇ ਛਬੀਲ ਲਗਾਉਂਦੇ।

ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋ ਸਾਖੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਿਆ ਕਮਾਈ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਉਹ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਦੇ ਸਨ।

ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਧੂੜ ਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਮੋਗਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸਾਵਣ ਸਿੰਘ ਬੜੇ ਨੇਕ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਬੀਬੀ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਣੀ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਸਦਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਵਾਸੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੁਭਾਗੀ ਜੋੜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਪਹਿਰ ਦੇ ਤੜਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਰਦੀ। ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਵਿੱਚ ਆਏ ਗਏ ਸਾਧ ਸੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਨਾਮ ਦਾ ਰਸਅਤੇ ਸਿੱਖੀ

ਜੀਵਨ ਤਦ ਹੀ ਬਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਘਰ ਵਾਲੀ ਇਸਤਰੀ ਭੀ ਉਸੇ ਲਾਈਨ ਤੇ ਚੱਲੇ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਸੁਰਗਾਪੁਰੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੰਪਤੀ ਜੋੜੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਘਰ ਦਾ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਕੱਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਆਲਸ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਮਰਿਆਦਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁਤ ਵੈਰਾਗ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਘਰ ਵੀ ਤਿਆਗ ਗਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਰਵਾਕ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਸਿਆ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਤਾ ਸਹਸਾ ਤੂਟੈ ਧਾਵਤੁ ਵਰਜਿ ਰਹਾਈਐ ॥

ਨਿਝਰੁ ਝਰੈ ਸਹਜ ਧੁਨਿ ਲਾਗੈ ਘਰ ਹੀ ਪਰਚਾ ਪਾਈਐ ॥

ਅੰਜਨ ਮਾਹਿ ਨਿਰੰਜਨਿ ਰਹੀਐ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਇਵ ਪਾਈਐ ॥ ਆਦਿ ੨੩੦

ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਸਰ ਮਾਤਾ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਨੋਂ ਵੈਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਚਣੇ ਚੱਬ ਕੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ।

ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਾਂ ਨੇ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਚਲੇ ਗਏ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਇੱਥੇ ੪੦ ਦਿਨ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਾਮਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਮਾਤਾ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਜੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਡਟੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਮੁੱਖੇਂ ਮੂਲਮੰਤਰ, ਗੁਰਮੰਤਰ ਅਤੇ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਅਜੇ ਚਲੀਸਾ ਪੂਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਭਾਈ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇਰੇ ਘਰ ਅਸੀਂ ਭੁਝੰਗੀ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਮਾਧੀ ਤੋਂ ਉਠੇ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਭੁਝੰਗੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਮੈਂ ਤਾਂ ਭੁਝੰਗੀ ਵਾਸਤੇ ਫੁਰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਇਸਥਿਤ ਸਨ ਤਾਂ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਚਨ ਹੋਏ ਕਿ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੁਝੰਗੀ ਵਾਸਤੇ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭੁਝੰਗੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਘਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਖਜਾਨ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੁਝੰਗੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਿਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਬੀਬੀ ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਅੱਠ ਭਾਦਰੋਂ ਸੰਮਤ ੧੯੪੦ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖਵਾਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ। ਮੁੱਖਵਾਕ ਸੀ:

ਬਿਲਾਵਲ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੁਨੀਅਤ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਬਾਤ ॥ ਆਦਿ ੮੨੦

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ। ਕਲਗੀਧਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਮੁਖੀ ਬਣੇ।

❖ ਰਹਿਬਾਂ ਦਾ ਮੱਕੇ ਜਾਣਾ

ਇਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਹਿਬਾਂ ਨਾਮੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰ ਗਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਸਵਾ ਪਾਸ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਜਵਾਨ ਹੋਈ ਤਾਂ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਰਹਿਬਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਮੰਦ ਕਰਮ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਲਿਆ। ਰਹਿਬਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੀ ਭਗਤਣੀ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਰਹਿਬਾਂ ਪਾਸ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਰਹਿਬਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਆਪ ਰੱਖੀ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਸ਼ੇਰਨੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਦਿਸੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਡਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੱਈ ਭਾਵਨਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਮਨ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਦਿਸੀ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤਣੀ ਜਾਣ ਕੇ ਵੇਸਵਾ ਨੂੰ ੫੦੦ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਰਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਪੁੱਤਰੀ ਤੂੰ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈਂ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈਂ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਹਿਬਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਮੱਕੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਖਰਚ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਰਹਿਬਾਂ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ੬੦ ਕੋਹ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਈ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁੱਤੀ ਵੇਖੀ ਜੋ ਪਿਆਸ ਕਰਕੇ ਮਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕਤੂਰੇ ਤਰਲੇ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਹਿਬਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਸ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਕੱਪੜਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੇ ਕੁੱਤੀ ਅਤੇ ਕਤੂਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਲਾਇਆ। ਕੁੱਤੀ ਅਤੇ ਕਤੂਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਥੱਕੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਈ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਜੇ ਖੁਦਾ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਮੱਕੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਝੱਟ ਹੀ ਮੱਕੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ।

ਸਿਰ ਕੀ ਸੋਭ ਉਤਾਰ ਕੇ, ਚੀਨਯੋ ਆਤਮ ਰਾਮ।

ਸਾਠ ਕੋਸ ਮੱਕਾ ਮਿਲਿਓ ਦੇਖ ਦਇਆ ਕੇ ਕਾਮ ॥

ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮੱਕੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਏ। ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਮਜ਼ਹੱਬਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਰਹਿਬਾਂ ਨਾਮੀ ਗਰੀਬ ਲੜਕੀ ਇੱਥੋਂ ੬੦ ਕੋਹ ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਮੱਕਾ ਉਥੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉਥੇ ਹੀ ਆ ਗਏ। ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਰਹਿਬਾਂ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ, ਜਾਨਵਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਭੱਜ ਗਏ। ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੱਕੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਫਿਰ ਰਹਿਬਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੇ ਪੁੱਤਰੀ ਇਹ ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ, ਜਾਨਵਰ ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਤੇ ਕਿਉਂ ਭੱਜ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਰਹਿਬਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੇ ਪੀਰ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਤਾਮਸੀ ਬਿਰਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਗੋਸ਼ਤ ਖਾਂਦੇ ਹੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਦੌੜ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਸਗੋਂ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਦਇਆ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਐਸੀ ਹੈ ਦਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਪੈਗੰਬਰ ਵੀ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

❖ ਲੈਂਪ ਦੀ ਚਿਮਨੀ ਮਾਂਜਣ ਬਾਰੇ

ਦੀਵੇ ਦੇ ਉਪਰ ਚਿਮਨੀ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਂਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਿਮਨੀ ਕੱਚ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚਿਮਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੈਂਪ ਦੀ ਲਾਟ ਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਚਾਨਣਾ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬੱਤੀ ਜਲੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚਿਮਨੀ ਨੂੰ ਕਾਲਖ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਮੱਧਮ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਂਪ ਦਾ ਤੇਲ ਵੀ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੱਤੀ ਵੀ ਜਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚਾਨਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਚਿਮਨੀ ਮਾਂਜਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਚਿਮਨੀ ਮਾਂਜਣ ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਮਕਾਂਢੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਮਾਂ ਵੀ ਪੂਰਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕਿਰਿਆ ਕੇਵਲ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੀਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਸੁਣਾ ਵੀ ਲਵੇ ਤਾਂ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਜੀਵ ਮੰਨਦਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਟੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਚਿਮਨੀ ਮਾਂਜ ਕੇ ਚਾਨਣਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਸਾਫ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਜੀਵ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਲੈਂਪ ਦੀ ਲਾਟ ਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਭਾਣੇ ਵਾਲੀ ਚਿਮਨੀ ਮਨ ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਤਾਹਨਿਆਂ ਮਿਹਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

❖ ਹੰਸ ਅਤੇ ਡੱਡੂ ਦਾ ਸੰਬਾਦ

ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਹੰਸ ਉਡਦਾ ਉਡਦਾ ਇੱਕ ਖੂਹ ਤੇ ਆ ਬੈਠਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡੱਡੂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਹੰਸ ਨੇ ਡੱਡੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਆ ਮਿੱਤਰਾ ਤੈਨੂੰ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਈਏ। ਡੱਡੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇਰਾ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ। ਡੱਡੂ ਨੇ ਇੱਕ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਤਨਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਤਨਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਖੂਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਜਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਤਨਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਡੱਡੂ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਹ ਜਾਹ ਤੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈਂ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕ ਸੰਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਅਭੇਦਤਾ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਅਨੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਵੇਖਦਾ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਭਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

ਕਥਨ ਕਹਣ ਕਉ ਸੋਝੀ ਨਾਹੀ ਜੇ ਪੇਖੈ ਤਿਸੁ ਬਣਿ ਆਵੈ ॥ ਆਦਿ ੮੮੩

ਅੱਗੋਂ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅੱਗੇ ਪੋਤਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਨੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅਨੰਦ ਹੀ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਖੂਹ ਦੇ ਡੱਡੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਪਰ ਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਨੰਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:

ਅਨੰਦ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ॥ ਆਦਿ ੯੧੭

ਕੂਪੁ ਭਰਿਓ ਜੈਸੇ ਦਾਦਿਰਾ ਕਛੁ ਦੇਸੁ ਬਿਦੇਸੁ ਨ ਬੂਝ ॥

ਐਸਾ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਖਿਆ ਬਿਮੇਹਿਆ ਕਛੁ ਆਰਾ ਪਾਰੁ ਨ ਸੂਝ ॥ ਆਦਿ ੩੪੬

❖ ਅਖੌਤੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ

ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਮੰਗਣ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗਿਆ ਉਸ ਨਗਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਦਾ ਫਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਾਂ। ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ ਦਾ ਲੋਸ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਾਧੂ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਸਾਧ ਵਿਚਾਰਾ ਅਲੱਖ ਗਜਾ ਗਜਾ ਕੇ ਖਾਲੀ ਤੇ ਭੁੱਖਾ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਸਾਧੂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਚ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀ ਉਸ ਨਗਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਸਾਧੂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਕੀਮ ਦਾ ਰੂਪ

ਧਾਰ ਕੇ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਨਬਜ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਬਿਮਾਰੀ ਸਾਰੇ ਇਲਾਜਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਟੱਪ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਇਲਾਜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦਾ ਤੇਲ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਔਖਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਨਗਰ ਦੇ ਸੌ ਵਿੱਚੋਂ ੯੯ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੀ ਹਨ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਨਗਰ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਪੁਕਾਰ ਉੱਠੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਲਾਹਾ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਨਗਰ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਖੈਰ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਨਾ ਜਵੇ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭੁੱਖੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਟੀ ਥਾਲ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀ ਹੋਵੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨ ਨਾਲ, ਵੇਖਣ ਨਾਲ, ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਗਿਆਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਣ ਜਾਈਏ ਕਿ ਅਰੋਗਤਾ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਅਰੋਗ ਕਿਵੇਂ ਰਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰੋਗਤਾ ਦੇ ਕੀ ਨਿਯਮ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਅਰੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆਈਏ। ਸਾਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਗਿਆਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਨਾ ਕਰਾਂਗੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ੀ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਵਾਲਾ ਸਖਣਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਐਸਾ ਗਿਆਨ ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਪਲਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

❖ ਰਾਜੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਣੀਆਂ

ਇਕ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਰਾਜਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੀ। ਰਾਜਾ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਵਸ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਦਾ ਉਸੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ। ਵੱਡੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ। ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਜੂਠੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਿਆ ਕਰੇ। ਇਤਨੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੰਗ ਜੋ ਕੁਝ ਮੰਗਣਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਜਾਣ ਦੇ। ਬਸ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਲ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਨੌ ਲੱਖਾ ਹਾਰ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪੇਕਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਇਵਜ ਵਿਚ ਮੰਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਝੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਜਾ ਵੱਡੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਹੀ ਹੋ

ਗਿਆ ਤੇ ਮੁੜ ਛੋਟੀ ਦੇ ਘਰ ਨਾ ਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੱਡੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਇਧਰ ਆਉਣਾ ਕਿਵੇਂ ਮਨਵਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨੌ ਲੱਖਾ ਹਾਰ ਮੰਗਿਆ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਛ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨੂੰ ਬੇਸਬਰਾ ਜਾਣ ਕੇ ਝੱਟ ਦੇ ਛੱਡਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੌ ਲੱਖੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਣਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵੱਡੀ ਰਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਰਾਜਾ ਹੈ ਵੱਡੀ ਰਾਣੀ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਬੁੱਧੀ ਛੋਟੀ ਰਾਣੀ ਹੈ। ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਮਨ ਰਾਜਾ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕੁਬੁੱਧ ਦਾ ਤਿਆਗ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੋਲਕਾਂ ਨੌਲੱਖਾ ਹਾਰ ਹੈ। ਮਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹਾਂ। ਕੁਬੁੱਧੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗੋਲਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੀ ਸਮਝ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਧ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਭਾਵ ਅਮਲੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਸੁੱਧ ਬੁੱਧ ਭਾਵ ਵੱਡੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਨੌਲੱਖੇ ਹਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਭਟਕਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਰ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਤਰ ਕਰਣ ਦੀ ਸੁੱਧੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਵਸ ਕਰੀਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਜੇ ਕੋ ਕਰੇ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥ (ਪਪ੨)

❖ ਮਹਾਤਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ

ਮਹਾਤਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇ ਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟਿੰਡ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲ ਵਰਤ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਕੜਕਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਟਿੰਡ ਰੁੜ੍ਹ ਗਈ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਤਰਕ ਵੱਜੀ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਤਾਂ ਪਿਆਸੇ ਹੋਣਗੇ। ਠੰਡੇ ਜਲ ਦਾ ਗੜਵਾ ਭਰਿਆ ਤੇ ਧੁੱਪੇ ਹੀ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਟੁਰ ਪਏ। ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਬਦ ਮਸਤੀ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ-

ਸੁਣ ਸਜਣ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰਿਆ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੇਹੁ ਦਿਖਾਲਿ ॥

ਖਾਰੀਆਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਏ। ਰੇਲ ਦੇ ਪੁਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇਕ ਬ੍ਰਿਛ ਹੇਠਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਬੈਠੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ “ਪੀ ਲੈ ਪਾਣੀ, ਰਖਦਾ ਸੈ ਟਿੰਡ ਭਰ ਕੇ ਕੋਲ”। ਸੰਤ ਪਿਛੇ ਕੋਲ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਅਗੋਂ ਹੀ ਹੋ ਕੇ ਗੜਵਾ ਅਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਠ ਗਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਨੇ ਜਲ ਛਕਿਆ ਤੇ ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਤੱਕਿਆ। ਅੱਜ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੇ ਜੋਰ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੀ ਕਿ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪੇ ਦੀ ਸੁੱਧ ਹੀ ਨਾ ਰਹੀ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ

ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਇਹ ਭੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਤੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲਗੇ ਤਾਂ ਸੰਤ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨ ਲਗੇ ਤਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤਰ ਵਿਚ ਬਿਰਤੀ ਇਕਾਗਰ ਕਰੋ। ਮਨ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਗਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁਲ ਗਏ। ਦਿਨ ਡੁੱਬੇ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਉਧਰੇਂ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਟੱਕ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਡਿੱਠਾ। ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਚਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸਤਿ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਸਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ।

ਜੈਸਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਣੀਦਾ ਤੈਸੇ ਹੀ ਮੈ ਡੀਨੁ ॥

ਵਿਛੜਿਆ ਮੇਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਕਾ ਬਸੀਨੁ ॥

ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਮੰਤ੍ਰ ਦ੍ਰਿੜਾਇਦਾ ਕਟੇ ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ॥

ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤਿਨਾ ਮਿਲਾਇਆ ਜਿਨਾ ਧੁਰੇ ਪਇਆ ਸੰਜੋਗੁ ॥ (੯੫੭)

❖ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਨੇ ਚੰਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਸਾੜ ਕੇ ਕੋਇਲੇ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਪਛਤਾਉਣਾ

ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਿਆ। ਬਹੁਤ ਤ੍ਰੇਹ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲਿਆ। ਲੱਕੜਹਾਰੇ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਜਲ ਛਕਾਇਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਇੱਕ ਅੰਗੂਠੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਅੰਗੂਠੀ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਅਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਇਨਾਮ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਅੰਗੂਠੀ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਦਨ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦਾ ਬਾਗ ਰਾਜੇ ਨੇ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੂਟੇ ਨਾਲੋਂ ਡੰਡਾ ਲਾਹ ਕੇ ਕੁਹਾੜੇ ਦਾ ਦਸਤਾ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਕੁਹਾੜੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦਰੱਖਤ ਵੱਢ ਵੱਢ ਕੇ ਕੋਇਲੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਹੀ ਦਸਤਾ ਜੋ ਕੁਹਾੜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ। ਬਜ਼ਾਰ ਕੋਇਲੇ ਵੇਚਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕੋਇਲਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੱਸਿਆ ਪਰੰਤੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਇਹ ਦਸਤਾ ਵੇਚਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਤਨੀ ਰਕਮ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਇਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸੇ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਗੱਡਿਆਂ ਦੇ ਗੱਡੇ ਸਾੜ ਕੇ ਮੈਂ ਕੋਇਲੇ ਕਰ ਛੱਡੇ ਹਨ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਹੈ, ਜੀਵ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਹੈ, ਚੰਗੇ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਅੰਗੂਠੀ ਮਿਲਣੀ ਹੈ, ਉਮਰ ਇੱਕ ਚੰਦਨ ਦਾ ਬਾਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਆਸ ਅਨੇਕਾਂ ਬੂਟੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਸਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਜੀਵ ਰਾਗ ਦੁਐਖ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜ ਸਾੜ ਕੇ ਕੋਇਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਸੁਆਸਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਿਆ, ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੈਣ ਤੋਂ ਜੀਵ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਗੁਆ ਲਿਆ।

❖ ਜਿਮੀਦਾਰ ਨੇ ਗੁਲੇਲ ਨਾਲ ਲਾਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲੇਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਪਛਤਾਉਣਾ

ਇੱਕ ਜਿਮੀਦਾਰ ਦਾ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਵਾਂ ਬਾਜਰੇ ਦਾ ਖੇਤ ਬੀਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਗੁਲੇਲ ਲੈ ਲਈ। ਇਸ ਗੁਲੇਲ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਗੁਲੇਲੇ ਚਲਾ ਕੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਜਰੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਹ ਜਿਮੀਦਾਰ ਗੁਲੇਲੇ ਵੱਟਣ ਵਾਸਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਾਗਰ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਲੱਭੀ। ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗੁਲੇਲੇ ਵੱਟੇ ਵਟਾਏ ਮਿਲ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਗੁਲੇਲ ਨਾਲ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਲਾਲ ਗੁਲੇਲੇ ਸਮਝ ਕੇ ਚਲਾਈ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਲਾਲ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਮਾਰੇ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਡਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਲੈ ਲਿਆ। ਜਿਮੀਦਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਗਾਗਰ ਚਲਾ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਘਰ ਵਾਲੀ ਉਹ ਲਾਲ ਘਰ ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਨਗਰ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੇ ਬੱਚੇ ਕੋਲ ਇਹ ਲਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਲਾਲ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੈਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਬਦਲੇ ਸੀਸ ਮਹਿਲ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ਆਦਿ ਉਸ ਜੱਟ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਿਮੀਦਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇਤਨਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਨਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ। ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਗਾਗਰ ਦੇਹ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰ ਬਾਜਰੇ ਦਾ ਖੇਤ ਹੈ। ਪੰਜ ਇੰਦਰੇ ਗੁਲੇਲ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸੁਆਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਆਦ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਬੁੱਧੀ ਭਾਵ ਇਸਤਰੀ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਈ ਉਸ ਘੜੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਪਈ। ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸੁਆਸਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

❖ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬਾਗ ਰਾਹੀਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ

ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ ਲਗਵਾਇਆ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਫੁਹਾਰੇ, ਨਹਿਰਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਬੰਗਲਾ ਬਣਾਇਆ। ਬਾਗ ਦੇ ਫਾਟਕ ਉਤੇ ਇੱਕ ਫੱਟਾ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਉਤੇ ਇਹ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਦਮੀ ਇਸ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭੇਗਾ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਖਤ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਬਣਾਵਾਂਗਾ। ਨਾਲ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਬੂਟਿਆਂ, ਫੁਹਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾ ਕਰੇ।

ਇਹ ਫੱਟਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਈ ਆਦਮੀ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਆਏ। ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੰਗਲੇ ਦੀਆਂ ਮੰਜਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰੰਤੂ ਸਭ ਭਟਕ ਭਟਕ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਇੱਕ

ਸਿਆਣਾ ਆਦਮੀ ਆਇਆ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਾਗ ਦੇ ਮਾਲੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ। ਮਾਲੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਢੇਰੀ ਉਤੇ ਨਿਗਾਹ ਟਿਕਾਈ। ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਤਹਿ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਵੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਲੀ ਕੋਲੋਂ ਕੁੰਜੀ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਅੰਦਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਬਾਗ ਹੈ।

ਫਰੀਦਾ ਭੂਮਿ ਰੰਗਾਵਲੀ ਮੰਝਿ ਵਿਸੂਲਾ ਬਾਗ ॥

ਜੋ ਜਨ ਪੀਰਿ ਨਿਵਾਜਿਆ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਚ ਨ ਲਾਗ ॥ ਆਦਿ ੧੩੮੨

ਫਰੀਦਾ ਪੰਖ ਪਰਾਹੁਣੀ ਦੁਨੀ ਸੁਹਾਵਾ ਬਾਗੁ ॥

ਨਉਬਤਿ ਵਜੀ ਸੁਬਹ ਸਿਉ ਚਲਣੁ ਕਾ ਕਰਿ ਸਾਜ ॥ ਆਦਿ ੧੩੮੨

ਇਸ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਜੀਵ ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਦੀ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਢੇਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਢਾਣਾ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਮਾਂ, ਕੇਸਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨੀ ਇਹ ਬਾਗ ਦੇ ਫਲ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਢੇਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਹਿਕਰਨ ਕੋਠੜੀ ਹੈ। ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦੋਵੇ ਤਖਤਿਆਂ ਦੇ ਫੱਟੇ ਹਨ। ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਕੁੰਡਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਜਿੰਦਰਾ ਵੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੰਗਲਾ ਮਾਤ ਲੋਕ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੂ ਨਿਵਲੁ ਮਨੁ ਕੋਠਾ ਤਨੁ ਛਤਿ ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਬਿਨ ਮਨ ਕਾ ਤਾਕੁ ਨ ਉਘੜੈ ਅਵਰੁ ਨ ਕੁੰਜੀ ਹਥਿ ॥ ਆਦਿ ੧੨੩੭

ਸਿੱਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮਾਲੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਰਾਜਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ:

ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਲਾਧਾ ਦੇਹ ਟੋਲੀਐ ॥ ਆਦਿ ੫੨੭

ਬਸ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਾਣੀ ਕੁੰਜੀ ਲੈ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਰੂਪ ਜੰਦਰੇ ਵਿੱਚ ਫੇਰੀ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਗਰਜ ਕੇ ਕਿਹਾ:

ਅਬ ਤਉ ਜਾਇ ਚਢੇ ਸਿੰਘਾਸਨਿ ਮਿਲੇ ਹੈ ਸਾਰਿੰਗ ਪਾਨੀ ॥

ਰਾਮ ਕਬੀਰਾ ਏਕ ਭਏ ਹੈ ਕੋਇ ਨ ਸਕੈ ਪਛਾਨੀ ॥ ਆਦਿ ੯੬੯

❖ ਮਨ ਵਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹੀ। ਬੜਾ ਧਨ ਖੱਟਿਆ। ਧਨ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਚੋਰ ਮਗਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੀ, ਇੱਕ ਜੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੰਡਾਲ ਸੀ। ਤਿੰਨੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਚਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਸੁੱਝਿਆ। ਜੱਟ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੀਤਾ। ਅੱਡ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਜਾਤ ਭਾਈ ਹੈਂ ਤੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਜਜਮਾਨ ਹੈਂ। ਤੁਸੀਂ ਚੰਡਾਲ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਧਨ

ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਦੋਨੋਂ ਜਣੇ ਰਲ ਕੇ ਵੰਡ ਲੈਣਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਡਾਲ ਨੂੰ ਨਖੇੜ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਨੋਂ ਜਣੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋਲੋਂ ਧਨ ਮੰਗਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਚੋਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਧਨ ਜੱਟ ਦੇ ਘਰ ਕਿਉਂ ਜਾਵੇ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੇ ਦੇਵੀਂ। ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਜਾਣੇ ਰਲ ਕੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਧੱਕ ਦਈਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੱਟ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਤਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ। ਚੋਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਧਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਨ ਦੇ ਦੇ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਪਾਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਜੀਵ ਬ੍ਰਾਹਮ ਦੀ ਜੋਤ ਹੋਣ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ।

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਇਹੁ ਰਾਮੁ ਕੀ ਅੰਸੁ ॥ ਜਸ ਕਾਗਦ ਪਰ ਮਿਟੈ ਨ ਮੰਸੁ ॥ ਆਦਿ ੮੭੧

ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਸਤੋ, ਰਜੋ, ਕਮੋ ਤਿੰਨ ਚੋਰ ਹਨ। ਸਤੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ, ਰਜੋ ਜੱਟ ਹੈ, ਤਮੋ ਚੰਡਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵ ਪਾਸ ਆਤਮਾ ਧਨ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਲ ਹੈ। ਜੀਵ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਧਨ ਲੁੱਟਣ ਨੂੰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਚੋਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤਿੰਨ ਚੋਰ ਪ੍ਰਬਲ ਹਨ ਤਦ ਤੱਕ ਇਹ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੁਭ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਰਜੋ ਅਤੇ ਸਤੋ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤਮੋ ਜੋ ਤਿਆਗਣ ਯੋਗ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਮੋ ਦਾ ਤਿਆਗ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰਜੋ ਦੁਖ ਰੂਪ ਜਾਪਿਆ।

ਰਸੁ ਸੋਇਨਾ ਰਸੁ ਰੂਪਾ ਕਾਮਣਿ ਰਸੁ ਪਰਮਲ ਕੀ ਵਾਸੁ ॥

ਰਸੁ ਘੋੜੇ ਰਸੁ ਸੇਜਾ ਮੰਦਰੁ ਰਸੁ ਮੀਠਾ ਰਸੁ ਮਾਸੁ ॥

ਏਤੇ ਰਸ ਸਰੀਰ ਕੇ ਕੈ ਘਟਿ ਨਾਮ ਨਿਵਾਸੁ ॥ ਆਦਿ ੧੫

ਸਤੋ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜੀਵ ਨੇ ਰਜੋ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੌਂਸਲਾ ਹੋਇਆ।

ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੇ ਨਾਉ ॥ ਦੁਖੁ ਅੰਦੋਹੁ ਨਹੀ ਤਿਹਿ ਠਾਉ ॥ ਆਦਿ ੩੪੫

ਹਰਖ ਅਨੰਤ ਸੋਗ ਨਹੀਂ ਬੀਆ ॥ ਸੇ ਘਰੁ ਗੁਰਿ ਨਾਨਕ ਕਉ ਦੀਆ ॥ ਆਦਿ ੧੮੬

ਆਪ ਤਕੜਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਿਰੋਲ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ।

ਤ੍ਰਿਗੁਣ ਅਤੀਤ ਚਤੁਰਥ ਗੁਨ ਗੰਮਿਤਾ ਕੈ ਪੰਚ ਤਤ ਉਲੰਘਿ ਪਰਮ ਤਤ ਵਾਸੀ ਹੈ ॥
ਵਾਰ ੩੧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਦਿਨਸੁ ਨ ਰੈਨਿ ਬੇਦੁ ਨਹੀ ਸਾਸਤ੍ਰ ਤਹਾ ਬਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰਾ ॥ ਆਦਿ ੪੮੪

ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਤਿੰਨਾਂ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

❖ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ

ਇੱਕ ਮਹਾਤਮਾ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਆਰਬਲਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰੋਤਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਨੇਸਟੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤਾ ਸਨ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗਾ ਜਾਣਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਕਿਸੇ ਚੁਗਲ ਨੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਕੋਲ ਚੁਗਲੀ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਲੜਕਾ ਫੇਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਚੁਗਲ ਨੇ ਫੇਰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਕੋਲ ਚੁਗਲੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਆਰਬਲਾ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਚੇਲਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਚੁਗਲ ਨੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਘਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਆਖੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਲ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇਣਗੇ। ਲੜਕੇ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਉਹ ਸਮਝ ਗਏ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਉਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਲਾਲ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਥੇ ਬਰੇਤੀ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਮਟਕੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਉਹ ਮਟਕੀ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਤੂੰ ਇੱਕ ਲਾਲ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਤੈਨੂੰ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਮਟਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਮਟਕੀ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੇ ਆ। ਲੜਕਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਲਾਲਾਂ ਦੀ ਮਟਕੀ ਦੇ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਉਹ ਚੁਗਲ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾ ਤੇਰਾ ਲੜਕਾ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂ। ਚੁਗਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਿਉਂਦੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸੱਦ ਕੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਤ੍ਰੈਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਿਉਂਦੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਘਰ ਸੱਦ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਸ ਕਸਾਈ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕਸਾਈ ਬੱਕਰੇ ਦੇ ਮਾਸ ਵਿੱਚ ਰਲਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਮਾਸ ਵੇਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਦਿਨ ਦਾ ਸਤਾਇਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਮਾਸ ਲੈਣ ਆਇਆ। ਇਹ ਸਿਪਾਹੀ ਇਸ ਕਸਾਈ ਪਾਸੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਾਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਕਸਾਈ ਤੋਂ ਸੇਰ ਮਾਸ ਮੰਗਿਆ। ਕਸਾਈ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੇਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆ ਮਾਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਮਾਸ ਪਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਵਾਜ ਆਈ ਕਿ ਪਾਈਆ ਨਹੀਂ ਸੇਰ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਵਾਜ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣ ਗਈ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋ

ਗਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਵਾਜ਼ ਆਈ ਸਾਡਾ ਕੀ ਵਿਗੜਿਆ ਹੈ। ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਮਾਸ ਤੇ ਚਾਦਰ ਪਾ ਕੇ ਸਤਿਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੋ ਮੈਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹਾਕਮ ਬੁਲਾ ਲਿਆਂਦੇ। ਕਸਾਈ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਤੇ ਚਾਦਰ ਪਾ ਕੇ ਸਤਿਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਸੰਤ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਦੱਸੋ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਕੀ ਦੰਡ ਦੇਈਏ। ਇਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਈਏ, ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਡੋਬ ਕੇ ਮਾਰੀਏ ਜਾਂ ਬੋਲਣੇ ਨਾਲ ਪੀੜੀਏ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਹਾਂਗੇ ਉਵੇਂ ਕਰਿਓ। ਸੁਣ ਕੇ ਕਸਾਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਾਸ ਹੀ ਵੇਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਪਕੜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨੋਗੇ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਕਰੋ ਕਿ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ। ਹਾਕਮ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਬੱਚਾ ਹੋਣਹਾਰ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੱਦਿਆ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹਾਕਮ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕਿੰਨੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬੁਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਭਲਿਆਈ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਖਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਹੈ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਕਿ ਸੰਤ ਕਿਵੇਂ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ

ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ੫੨ ਬਚਨ
ਅਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ
ਪੰਨਾ ੫੫੭ ਤੋਂ ੫੭੨ ਤੱਕ

ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ੫੨ ਬਚਨ

੧. ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ।
੨. ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਕਾ।
੩. ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੰਠ ਕਰਨੀ।
੪. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠਣਾ।
੫. ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰੁਚੀ ਨਾਲ ਕਰਨੀ।
੬. ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹਨੇ।
੭. ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਹਿਤ ਦ੍ਰਿੜ ਰੱਖਣੀ।
੮. ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ।
੯. ਧਿਆਨ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਕਰਨਾ।
੧੦. ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ।
੧੧. ਅਰਦਾਸ ਸਭ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਕਰਨੀ।
੧੨. ਕਚੇ ਕੜਾਹ ਜਪੁ ਪਾਠ ਸੋ ਠਾਨੇ।
੧੩. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵਰਤਦਾ ਰਹੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਅਡੋਲ ਬੈਠੀ ਰਹੇ।
੧੪. ਵਿਆਹ ਅਨੰਦ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।
੧੫. ਪਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਧੀ ਕਰ ਜਾਨਣੀ।
੧੬. ਮਰਦ ਨੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ ਮਰਦ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਫਿਟਕਾਰਨਾ।
੧੭. ਜਗਤ ਜੂਠ, ਤੰਮਾਕੂ ਨੂੰ ਨਾ ਸੇਵਨਾ।
੧੮. ਰਹਿਤਵਾਨ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ।
੧੯. ਜਿਤਨੇ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਲਿੱਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।
੨੦. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਰੋਜ਼ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਕਰਨਾ।
੨੧. ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ, ਚੁਗਲੀ ਤੇ ਈਰਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ।
੨੨. ਧਨ, ਜੁਆਨੀ, ਕੁਲ, ਜਾਤ ਦਾ ਗਰਬ ਨਾ ਕਰੋ।
੨੩. ਮਤ ਉਚੀ ਤੇ ਸੁੱਚੀ ਰੱਖਣੀ।
੨੪. ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨਾ ਟਰਨਾ।
੨੫. ਬੁੱਧ, ਬਲ ਦਾ ਦਾਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।
੨੬. ਕਸਮ, ਸਹੁੰ, ਸੋਗੰਧ ਦੇ ਕਰ ਇਤਬਾਰ ਜਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।

੨੭. ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਰਨਾ।
੨੮. ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੜ੍ਹਨੀ।
੨੯. ਸ਼ਤਰੂ ਨਾਲ ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ, ਭੇਦ, ਆਦਿਕ ਉਪਾਓ ਵਰਤਣੇ।
੩੦. ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ।
੩੧. ਦੂਸਰੇ ਮਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਨੀ।
੩੨. ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਖਚਤ ਕਰਮ ਕਾਂਢੀਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।
੩੩. ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੋ, ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ।
੩੪. ਸੌਣ ਕਾਲ ਸੋਹਿਲਾ ਅਤੇ ਪਵਣ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਲੋਕ ਪੜ੍ਹਨਾ।
੩੫. ਦਸਤਾਰ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ, ਕੇਸ ਨੰਗੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੇ।
੩੬. ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੱਧਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਉਣਾ।
੩੭. ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਸੇਵਣੀ।
੩੮. ਸਿਰ ਮੁੰਨੇ ਨੂੰ ਕੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।
੩੯. ਸਭ ਕਾਰਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਕਰਨੇ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨੇ।
੪੦. ਚੁਗਲੀ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜਨਾ।
੪੧. ਬਚਨ ਕੌੜਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖਦਾ ਹੋਵੇ।
੪੨. ਦਰਸ਼ਨ ਯਾਤਰਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਕਰਨੀ।
੪੩. ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਪਾਲਣਾ।
੪੪. ਅਥਿਤੀ, ਪਰਦੇਸੀ, ਲੋੜਵੰਦ, ਦੁਖੀ, ਅਪੰਗ ਮਨੁੱਖ ਮਾਤ੍ਰ ਦੀ ਯਥਾ-ਸਕਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ।
੪੫. ਪੁੱਤਰੀ ਦਾ ਧਨ ਬਿਖ ਜਾਣਨਾ।
੪੬. ਸਵਾਂਗੀ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਸਿਖ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ।
੪੭. ਸਿੱਖੀ ਕੇਸਾਂ ਸਵਾਸਾਂ ਸੰਗ ਨਿਭਾਉਣੀ।
੪੮. ਚੋਰੀ, ਯਾਰੀ, ਠੱਗੀ, ਧੋਖਾ, ਦਗਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।
੪੯. ਸਿੱਖ-ਸਿੱਖ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਕਰੇ।
੫੦. ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।
੫੧. ਦਰੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।
੫੨. ਲੰਗਰ, ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇੱਕ ਰਸ ਵਰਤਾਉਣ।

ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ

੧. ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਣ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।
੨. ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਰਸਨਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕੰਮ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਨਾ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
੩. ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਦਇਆ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
੪. ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚੋ।
੫. ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰੋ ਫੇਰ ਬੋਲੋ।
੬. ਦੁਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
੭. ਵੈਰ ਭਾਵਨਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਕੋਲ ਸਿਫਤ ਕਰੋ ਉਹ ਭੀ ਤੁਹਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।
੮. ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਧਨ ਜਾਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸੋਗ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਗੋਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋ।
੯. ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਭੇਦ ਨਾ ਦਿਓ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।
੧੦. ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਪਸੀਨਾ ਸੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਿਓ।
੧੧. ਸਾਦਾ ਪਹਿਨੋ ਅਤੇ ਸਾਦਾ ਖਾਓ।
੧੨. ਸੁਖ ਲੈਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਮਝੋ।
੧੩. ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਸਿਫਤ ਨਾ ਕਰੋ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ, ਗੁਣਵਾਨ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੁਹਾਡੀ ਕਦਰ ਕਰੇਗਾ।
੧੪. ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਜਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੫. ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਉਦਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
੧੬. ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਜੋਗਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
੧੭. ਧੀ ਪੁੱਤ ਗਲਤੀ ਕਰਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਖਿਮਾ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
੧੮. ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਤਮ ਗੁਣ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਮਝਣਾ ਹੈ।
੧੯. ਅਮੀਰ ਨਾਲੋਂ ਗਰੀਬ ਦੀ ਜਿਆਦਾ ਸੁਣੋ।

੨੦. ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਪਰਖ ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
੨੧. ਮੂਰਖ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲੋਂ ਅਕਲਮੰਦ ਦੁਸ਼ਮਣ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੨੨. ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੈ।
੨੩. ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੋ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਆਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
੨੪. ਹਰ ਸਮੇਂ ਸ਼ੰਕਾ ਕਰਨੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
੨੫. ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਰਖ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
੨੬. ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਚੋਰੀ, ਯਾਰੀ, ਠੱਗੀ ਅਤੇ ਐਬ ਨਾ ਕਰੋ।
੨੭. ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਗਰ ਦੀ ਸੋਭਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
੨੮. ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ, ਜਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਮਿੱਤਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।
੨੯. ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਬਣੇ ਮਿੱਤਰ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।
੩੦. ਖੁਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਣੀ ਹੋਰ ਜਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
੩੧. ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
੩੨. ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
੩੩. ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਵੇਖ ਕੇ ਕਦੇ ਨਾ ਝੂਰੋ।
੩੪. ਉਦਮ ਕਰਕੇ ਗੁਣਵਾਨ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੩੫. ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
੩੬. ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਬੁਰਾ ਨਾ ਵੇਖੋ।
੩੭. ਨਿਤਨੇਮ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਨਾ ਕਰੋ।
੩੮. ਲਾਲਚ ਬੁਰੀ ਬਲਾ ਹੈ।
੩੯. ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮਖੌਲ ਨਾ ਕਰੋ।
੪੦. ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਸ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
੪੧. ਜਿਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ।
੪੨. ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪਰਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਣਦੀ ਇੱਜਤ ਕਰੋ।
੪੩. ਬੁਰੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾ ਕਰੋ।

੪੪. ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।
੪੫. ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ।
੪੬. ਭਲਾ ਕਰਕੇ ਭੁਲਾ ਦਿਓ ।
੪੭. ਜੁਆਨੀ ਵਿੱਚ ਸੰਭਲਕੇ ਰਹਿਣਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
੪੮. ਕਿਸੇ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਨੀ ਨਾ ਮਾਰੋ ।
੪੯. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਸ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਨੇਕੀ ਕਰੋ ।
੫੦. ਭਲਾਈ ਕਰਕੇ ਜਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੂਰਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
੫੧. ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।
੫੨. ਬਿਨਾਂ ਬੁਲਾਏ ਬੋਲਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।
੫੩. ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁਲਾਓ ।
੫੪. ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ।
੫੫. ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ।
੫੬. ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਹਨਾ ਨਾ ਮਾਰੋ । ਤਾਹਨੇ ਦਾ ਜਖਮ ਗਹਿਰਾ ਤੇ ਅਮਿੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
੫੭. ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਕਰੋ ।
੫੮. ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਦਿਖਾਉ ।
੫੯. ਪਰਾਈਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਗਿਲਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਰੱਖੋ ।
੬੦. ਬੁਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੇਰੀ ਕਰੀ ਜਾਓ ।
੬੧. ਗੁੱਸੇ ਸਮੇਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਓ ।
੬੨. ਕਿਸੇ ਦਾ ਫਜ਼ੂਲ ਝਗੜਾ ਆਪਣੇ ਜਿੰਮੇ ਨਾ ਲਓ ।
੬੩. ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।
੬੪. ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗਮੀ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਰਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਓ ।
੬੫. ਧਨ, ਜੁਗਤੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਸੂਮ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
੬੬. ਦਰ ਦਰ ਤੇ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫਕੀਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।
੬੭. ਬੁਰੇ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਨਾ ਕਰੋ ਉਸ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰੋ ।
੬੮. ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸਿਆਣੇ ਪੁਰਖ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

੬੯. ਬਦਚਲਣ ਔਰਤ ਦਾ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਤੇ ਵੀ ਸਾਥ ਨਾ ਦਿਓ।
੭੦. ਪਰਾਈ ਔਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।
੭੧. ਗੁੱਸਾ ਅਕਲ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੈ।
੭੨. ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
੭੩. ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਚੁੱਪ ਹੋਣ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਟਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।
੭੪. ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਦੱਸੋ।
੭੫. ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਮੁੜ ਤੱਕਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
੭੬. ਈਰਖਾ ਨੇਕੀ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
੭੭. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸੁਆਰਥੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
੭੮. ਦੁਨੀਆ ਇੱਕ ਸਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਹਰ ਕੋਈ ਯਾਤਰਾ ਕਰਕੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
੭੯. ਨਿੰਦਕ, ਚੋਰ, ਬਦਚਲਣ ਔਰਤ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ।
੮੦. ਝੂਠਿਆਂ ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਕਰੋ।
੮੧. ਇੱਜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਬੇਇਜਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
੮੨. ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕਰਾਰ ਨਾ ਕਰੋ।
੮੩. ਹਿੰਮਤ ਕਦੇ ਛੱਡਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ।
੮੪. ਝੂਠ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਛਿਪਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।
੮੫. ਗਿਆਨਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਪਸ਼ੂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੮੬. ਮਾਇਕੀ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਮਨੁੱਖ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੮੭. ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਜਗਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੁਤੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
੮੮. ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
੮੯. ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ।
੯੦. ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੯੧. ਚਾਦਰ ਵੇਖ ਕੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰੋ।
੯੨. ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਚਲੋ, ਗੁਰੂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।
੯੩. ਇਕਰਾਰ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੯੪. ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਬੇ-ਸਮਝ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

੯੫. ਹੋਛਾ ਆਦਮੀ ਧਨ ਪਾ ਕੇ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
੯੬. ਅੰਨ੍ਹੇ ਤੇ ਲੂਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਭਲਾ ਹੈ।
੯੭. ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਸੁਖ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਦਾ ਹੈ।
੯੮. ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਵਰਤੋ।
੯੯. ਸੰਤ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ।
੧੦੦. ਧਨ, ਵਿੱਦਿਆ, ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
੧੦੧. ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਕਰੋ।
੧੦੨. ਜੁਆ ਖੇਡਣਾ ਪਾਪ ਹੈ।
੧੦੩. ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
੧੦੪. ਮੂਰਖ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ।
੧੦੫. ਬਿਪਤਾ ਸਮੇਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਜਰੂਰ ਲਓ।
੧੦੬. ਗੁਰਸਿਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
੧੦੭. ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਰੋ।
੧੦੮. ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
੧੦੯. ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
੧੧੦. ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬ ਬਣ ਕੇ ਰਹੋ।
੧੧੧. ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰੋ।
੧੧੨. ਜਿਥੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਓ।
੧੧੩. ਦੇਸਤ ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਜਤ ਬਣੇ।
੧੧੪. ਆਪਣੇ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ।
੧੧੫. ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਦਾਨ ਖੱਬੇ ਨੂੰ ਨਾ ਪਤਾ ਲਗੇ।
੧੧੬. ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨੋ।
੧੧੭. ਸਿਆਣੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਘਸੁੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
੧੧੮. ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਗੱਲ ਤੇ ਸੋਗ ਨਾ ਕਰੋ।
੧੧੯. ਜਿਸ ਪਾਸੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮਨੁੱਖ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

੧੨੦. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾਗਣ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੌਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।
੧੨੧. ਆਦਤ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀ ਹੈ।
੧੨੨. ਬਦੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੨੩. ਨਲਾਇਕ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
੧੨੪. ਭੁੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
੧੨੫. ਜੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਸ਼ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।
੧੨੬. ਸੂਰਮਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਧਰਮ ਲਈ ਜਾਨ ਵਾਰ ਦੇਵੇ।
੧੨੭. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਚੰਡਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੨੮. ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ।
੧੨੯. ਅਪੀਲ ਤੇ ਦਲੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਚੁੱਕਣਾ ਧਰਮ ਹੈ।
੧੩੦. ਧਨ ਹੋਣ ਤੇ ਅਭਿਮਾਨ ਨਾ ਕਰੋ।
੧੩੧. ਅਗਿਆਨੀ ਮਨੁੱਖ ਦੁਖੀ ਜਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੩੨. ਖੁਦਗਰਜ ਬੰਦਾ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੩੩. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾਓ।
੧੩੪. ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਸਹਿਣਾ ਧਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।
੧੩੫. ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।
੧੩੬. ਸਿਆਣੇ ਦਾ ਆਖਿਆ ਔਲੇ ਦਾ ਖਾਧਾ ਪਿਛੋਂ ਸੁਆਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
੧੩੭. ਲੋਭੀ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਾ ਕਰੋ।
੧੩੮. ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।
੧੩੯. ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਜਰੂਰ ਕਰੋ।
੧੪੦. ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।
੧੪੧. ਬੇਅਕਲ ਮਨੁੱਖ ਮੌਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।
੧੪੨. ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੪੩. ਚਿੰਤਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
੧੪੪. ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
੧੪੫. ਦਾਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਦੁਖ ਘਟਦਾ ਹੈ।
੧੪੬. ਆਪਣੇ ਬਸਤਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।

੧੪੭. ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
੧੪੮. ਮਾੜੇ ਖਿਆਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
੧੪੯. ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣਾ ਰੋਗੀ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।
੧੫੦. ਵਿਦਿਆ ਚੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।
੧੫੧. ਹਰੇਕ ਕਾਰਜ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ।
੧੫੨. ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਜੁਆਨੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
੧੫੩. ਨਿਮਰਤਾ, ਖਿਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲ ਗਰੀਬ ਕੋਲ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੫੪. ਧਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵ ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
੧੫੫. ਸਿਆਣੇ ਪੁਰਖ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
੧੫੬. ਧਾਗੇ ਤਵੀਤਾਂ ਰੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ।
੧੫੭. ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
੧੫੮. ਦੁਖੀ ਦਾ ਦਰਦ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੰਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਮੰਜਲ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
੧੫੯. ਗੁਨਾਹ ਕਦੇ ਵੀ ਛੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
੧੬੦. ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ, ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੋ।
੧੬੧. ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਦਾਤਨ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰੋ।
੧੬੨. ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਕਾ ਹੈ।
੧੬੩. ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਵੀ ਕੱਢੋ।
੧੬੪. ਬੋਲੇ ਘਟ ਸੁਣੇ ਜਿਆਦਾ।
੧੬੫. ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗੋ।
੧੬੬. ਪਰਾਏ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਪਰਾਏ ਧਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ।
੧੬੭. ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ।
੧੬੮. ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਿਫਤ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
੧੬੯. ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ।

੧੭੦. ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਫੁਰਨੇ ਨੂੰ ਬੁੱਝ ਕੇ ਦੱਸਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
੧੭੧. ਚਿੰਤਾ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
੧੭੨. ਗੁੱਸਾ ਅਕਲ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਹੰਕਾਰ ਮਨ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਚਿੰਤਾ ਉਮਰ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
 ਲਾਲਚ ਇਮਾਨ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਰਿਸ਼ਵਤ ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
੧੭੩. ਗੁਣ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰੂਪ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ
 ਨਿਮਰਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿੱਦਿਆ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ
 ਉਪਯੋਗ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਧਨ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ
 ਹੌਂਸਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਥਿਆਰ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ
 ਭੁੱਖ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭੋਜਨ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ
 ਹੋਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋਸ਼ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ
 ਉਪਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ।
੧੭੪. ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜੇਵਰ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਹੈ।
੧੭੫. ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੁਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
੧੭੬. ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
੧੭੭. ਜਿਹੜੀ ਮੁਸਕਾਨ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇ ਸਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਤੇ ਨਾ ਛੱਡੋ।
੧੭੮. ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰੱਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੭੯. ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
੧੮੦. ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੂਰਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੮੧. ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਕਲਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੮੨. ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਟਕਾਅ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

੧੮੩. ਮੁਰਖ ਦਾ ਰਾਜ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਣਵਾਨ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੧੮੪. ਆਪਣਿਆ ਨੂੰ ਜੋਰ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਪਰਾਏ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
੧੮੫. ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ।
੧੮੬. ਤੋਹਫੇ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੇਵੋ।
੧੮੭. ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਪਰਖ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
੧੮੮. ਤਾਹਨੇ ਮੇਹਣੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣਾਓ।
੧੮੯. ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਤੇ ਜੁਬਾਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ।
੧੯੦. ਖਰਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਨਿਗਾ ਮਾਰੋ।
੧੯੧. ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਬਾਰੇ ਜਰੂਰ ਸੋਚੋ।
੧੯੨. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਉਸਤਾਦ ਤੋਂ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
੧੯੩. ਭੈੜੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲਵੋ। ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੋਚੋ।
੧੯੪. ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
੧੯੫. ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਨਾ ਕਰੋ।
੧੯੬. ਬੇਸਮਝ ਬੀਬੀਆਂ ਧਾਗੇ ਤਵੀਤਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।
੧੯੭. ਸਾਹਮਣੇ ਪਏ ਸੱਪ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਸੱਪ ਤੋਂ ਬਚੋ।
੧੯੮. ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾਉ। ਗੁਰਮਤਿ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
੧੯੯. ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਖੂ ਬਣਾਉ ਪਰ ਨਫਰਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉ।
੨੦੦. ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੨੦੧. ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਬਾਰੇ ਜਰੂਰ ਸੋਚੋ।
੨੦੨. ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਦਿਉ।
੨੦੩. ਜਿਸ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਖਾਈਏ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਭੰਨੋ।
੨੦੪. ਕ੍ਰੋਧ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਪਾਣੀ ਪੀਉ।
੨੦੫. ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ ਰਾਖਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

੨੦੬. ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਾ ਮੰਗੋ।
੨੦੭. ਜਿਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਨੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਜਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਉਹ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵਸਾ ਸਕਦੀ।
੨੦੮. ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਭਗਤਾਂ ਲਈ ਕਿਰਪਾਲੂ ਅਤੇ ਪਾਪੀਆਂ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕਾਰੀ ਹੈ।
੨੦੯. ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ।
੨੧੦. ਨਿੰਦਕਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਨਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
੨੧੧. ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਾਇਆ ਸੰਭਾਲਣੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ।
੨੧੨. ਖੇਤੋਂ ਤੋਂ ਡਿਗ ਕੇ ਘੁਮਿਆਰ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਦੂਜੇ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕੱਢੋ।
੨੧੩. ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਛੁਪਾਉਣਾ ਪਾਪ ਹੈ।
੨੧੪. ਗਲਤੀ ਹੋਣ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਓ।
੨੧੫. ਪਾਪ ਕਰਮ ਹੋਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਓ।
੨੧੬. ਚੰਗੀ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਸੁਣ ਕੇ ਕਦੇ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰੋ।
੨੧੭. ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
੨੧੮. ਗੁੱਸਾ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣਾਓ।
੨੧੯. ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰੋ।
੨੨੦. ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਜਿਆਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਚੋ।
੨੨੧. ਦਲੀਲਹੀਣ ਮਨੁੱਖ ਮਰਨ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਓ।
੨੨੨. ਅਗਿਆਨੀ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਝਗੜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਾ ਕਰੋ।
੨੨੩. ਨਲਾਇਕ ਧੀ ਪੁੱਤ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ।
੨੨੪. ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਤ ਦੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
੨੨੫. ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।

ਯਯੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ

ਪਾਠ	ਉਚਾਰਨ	ਅਰਥ
ਦੁਯਾ	ਦੁਇਆ	ਦੂਜਾ
ਦਯੁ	ਦਈਉ	ਪ੍ਰੇਰਕ, ਦਿਆਲੂ
ਦਯੈ	ਦਈਐ	ਪ੍ਰੇਰਕ ਨੂੰ
ਦੁਯੈ	ਦੁਇਐ	ਦ੍ਵੈਤ ਭਾਵ
ਭਯਾ	ਭਈਆ	ਭਾਈ, ਭਰਾ
ਰਯਤਿ	ਰਈਅਤਿ	ਪਰਜਾ
ਦਯਿ	ਦਈਇ	ਪ੍ਰੇਰਕ, ਦਿਆਲੂ
ਮੁਯੇ	ਮੁਈਏ	ਪਿਆਰੀਏ
ਪਾਯੰ	ਪਾਇਅੰ	ਪਾਉਣਾ
ਰਮਯੇ	ਰਮਈਏ	ਰਮਿਆ ਹੋਇਆ
ਅਯੇ	ਅਇਓ	ਆਇਆ
ਦੁਯੀ	ਦੁਇਈ	ਦੂਜੀ
ਅਯਾਨਾ	ਅਇਆਨਾ	ਬਾਲਕ ਅਵਾਣਾ
ਕਾਯਾ	ਕਾਇਆ	ਦੇਹ, ਸਰੀਰ
ਪਯਾ	ਪਇਆ	ਪਈ, ਲਿਖਤ
ਕਾਯਉ	ਕਾਇਅਉ	ਦੇਹ/ਸਰੀਰ
ਭੈਯਾਨ	ਭੈਇਆਨ	ਭੈ ਦਾਇਕ
ਤੁਯੰ	ਤੁਇਅੰ	ਤੇਰੀ, ਤੇਰੇ ਤੇ
ਮਯਹ	ਮਇਅਹ	ਸਰੂਪ
ਧਾਯੰਤੇ	ਧਾਇਅੰਤੇ	ਧਾਵਾ ਕਰਨਾ
ਰਮਣੀਯ	ਰਮਣੀਅ	ਸੁੰਦਰ
ਪਯਾਲ	ਪਇਆਲ	ਪਤਾਲ
ਦ੍ਰਿੜੰਤਣ:	ਦ੍ਰਿੜੰਤਣਹ	ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਨਾ
ਮਯ	ਮੈ	ਸਰੂਪ
ਚਾਯ	ਚਾਇ	ਉਤਸ਼ਾਹ
ਨਯਣਿ	ਨੈਣਿ	ਨੇੜ੍ਹ, ਅੱਖਾਂ
ਬਯਣਿ	ਬੈਣਿ	ਬਚਨ
ਜਯੇ	ਜਇਓ	ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ
ਜਯ	ਜੈ	ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ

ਮਹੱਲੇ ਪਦ ਦਾ ਉਚਾਰਨ

ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਸੰਬਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ 'ਮਹੱਲਾ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਈ ਸਿੰਘ 'ਮਹਿਲਾ' ਉਚਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਦਿ ਦੀ ਲੜੀਵਾਰ ਕਥਾ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਮਹੱਲਾ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ 'ਮਹੱਲਾ' ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀਨਾ ਬਸੀਨਾ 'ਮਹੱਲਾ' ਹੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਥੇ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ੴ

ਦਫਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਨੰ ੨੪੭੮/੮-੩, ਮਿਤੀ ੧੯-੦੭-੮੦ ਦਾ ਉਤਾਰਾ

ਸਮੂਹ ਮੈਨੇਜਰ ਸਾਹਿਬਾਨ,
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ੮੫,

ਪ੍ਰਯੋਜਨ:- ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਹੱਲਾ ਪੱਦ ਦਾ ਉਚਾਰਨ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਜਨੌਹਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁੱਜੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਮਹੱਲਾ ਪਦ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਿਲਾ ਪਦ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਥਵਾ ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਲਾ ਉਚਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ

ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਰਗ

ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹੱਲਾ ਉਚਾਰਨ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਮੂਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ/ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨੀ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵਾਕ ਲੈਣ ਤੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮਹੱਲਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਿਆ ਕਰਨ।

ਸਹੀ/-

ਸਕੱਤਰ,

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ,

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ,

ੴ

ਨੰਬਰ.....

ਮਿਤੀ ੨੧-੦੮-੮੦

ਉਤਾਰਾ:- ਸਮੂਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਪਾਸ ਤੁਰੰਤ ਅਮਲ ਕਰਨ ਹਿਤ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ,

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਹੇ ਅਚੁਤ ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅਬਿਨਾਸੀ ਅਘਨਾਸ ॥
ਹੇ ਪੂਰਨ ਹੇ ਸਰਬ ਮੈ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਗੁਣਤਾਸ ॥
ਹੇ ਸੰਗੀ ਹੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੇ ਨਿਰਗੁਣ ਸਭ ਟੇਕ ॥
ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਜਾ ਕੇ ਸਦਾ ਬਿਬੇਕ ॥
ਹੇ ਅਪਰੰਪਰ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਭੀ ਹੋਵਨਹਾਰ ॥
ਹੇ ਸੰਤਾ ਕੇ ਸਦਾ ਸੰਗ ਨਿਧਾਰਾ ਅਧਾਰ ॥
ਹੇ ਠਾਕੁਰ ਹਉ ਦਾਸਰੇ ਮੈ ਨਿਰਗੁਨ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥
ਨਾਨਕ ਦੀਜੈ ਨਾਮ ਦਾਨੁ ਰਾਖਉਂ ਹੀਐ ਪਰੋਇ ॥
ਆਇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਨਾਗਤੀ ਕਿਰਪਾਨਿਧਿ ਦਇਆਲ ॥
ਏਕ ਅਖਰੁ ਹਰਿ ਮਨਿ ਬਸਤ ਨਾਨਕ ਹੋਤ ਨਿਹਾਲ ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਜਹਾਜ ਹੈ ਚੜ੍ਹੇ ਸੁ ਉਤਰੇ ਪਾਰ ॥
ਜੇ ਸ਼ਰਧਾ ਕਰ ਸੇਵਦੇ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨਿ ਹਾਰ ॥

ਸਲੋਕੁ

ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਆਮੀ ਪਰਮੇਸੁਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸਖਾ ਅਗਿਆਨ ਭੰਜਨੁ ਗੁਰਦੇਵ ਬੰਧਿਪ ਸਹੋਦਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਦਾਤਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਪਦੇਸੈ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ ਨਿਰੋਧਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸਾਂਤਿ ਸਤਿ ਬੁਧਿ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਰਸ ਪਰਸ ਪਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਤੀਰਥੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਰੋਵਰੁ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਮਜਨੁ ਅਪਰੰਪਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਕਰਤਾ ਸਭਿ ਪਾਪ ਹਰਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ ਕਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤੁ ਹਰਿ ਜਪਿ ਉਧਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲਿ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਮ ਮੂੜ ਪਾਪੀ ਜਿਤੁ ਲਗਿ ਤਰਾ ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਮਸਕਰਾ ॥੧॥

ਆਦਿ ੨੫੦